

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
ȘCOALA DOCTORALĂ PSIHLOGIE COGNITIVĂ APLICATĂ

REZUMAT TEZĂ DE DOCTORAT

IDENTIFICAREA INDICATORILOR MINCIUNII ȘI AI
EXPRESIILOR EMOȚIONALE (IN)AUTENTICE PE
PARCURSUL DEZVOLTĂRII

DOCTORAND: MONICA BUTA

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC: CONF. UNIV. DR. HABIL. LAURA
VISU-PETRA

CLUJ-NAPOCA

2022

CUPRINS

CAPITOLUL 1. INTRODUCERE	4
1.1 Motivație și definiții conceptuale.....	4
1.1.1. Acceptabilitatea minciunii și atitudinile față de minciună.....	4
1.1.2. Percepția autenticității indicatorilor emoționali.....	5
1.2 Modelul integrat al proceselor emoționale și al cogniției în procesarea informațiilor sociale	6
1.3. Aspecte metodologice.....	7
1.3.1. Atitudini față de minciună	7
1.3.2. Identificarea autenticității expresiilor emoționale	8
1.4. Obiective și întrebări de cercetare.....	10
CAPITOLUL II. ATITUDINI FAȚĂ DE MINCIUNĂ ȘI ACCEPTABILITATEA MINCIUNII PE PARCURSUL DEZVOLTĂRII	11
2.1 Studiu 1: O minciună mică nu rănește pe nimeni: Atitudini față de minciună pe parcursul dezvoltării.....	11
2.1.1 <i>Introducere</i>	11
2.1.1.1. Studiul de față	13
2.1.2. <i>Metodologie</i>	14
2.2.1. Participanți	14
2.2.2. Instrumente	14
2.1.3. <i>Rezultate</i>	14
2.1.4. <i>Discuții</i>	18
2.4.1. Limite.....	20
2.2. Studiul 2: Predictorii individuali ai acceptabilității minciunii pe parcursul dezvoltării	21
2.2.1. <i>Introducere</i>	21
2.2.1.1. Studiul de față	23
2.2.2. <i>Metodologie</i>	25
2.2.2.1. Participanți.....	25
2.2.2.2. Instrumente	25
2.2.3. <i>Rezultate</i>	25
2.2.4. <i>Discuții</i>	26
2.2.4.1. Limite.....	29
Capitolul III. PERCEPȚIA AUTENTICITĂȚII INDICATORILOR EMOȚIONALI ȘI ÎNȚELEGEREA EMOȚIILOR	30
3.1 Studiul 3: Dezvoltarea inventarului <i>Transylvania Emotional Expression Authenticity Inventory (TEXA-I)</i>	30

3.1.1. <i>Introducere</i>	30
3.1.1.2. Studiul de față	32
3.1.2. <i>Metodologie</i>	32
3.1.2.1. Crearea stimulilor imagistici și video	32
3.1.2.2. Evaluarea stimulilor	33
3.1.3. <i>Rezultate</i>	33
3.1.4. <i>Discuții</i>	38
3.1.4.1. Limite	40
3.2. Studiu 4: Percepția expresiilor emoționale autentice și inautentice de către preșcolari. Legătura cu competențele sociale.	41
3.2.1. <i>Introducere</i>	41
3.2.1.1. Studiul de față	42
3.2.2. <i>Metodologie</i>	43
3.2.2.1. Participanți	43
3.2.2.2. Instrumente	43
3.2.3. <i>Rezultate</i>	44
3.2.4. <i>Discuții</i>	45
3.2.4.1. Limite	47
3.3. Studiu 5: Înțelegerea emoțiilor și simptomele de anxietate în rândul copiilor de vârstă școlară	48
3.3.1. <i>Introducere</i>	48
3.3.1.1. Studiul de față	49
3.3.2. <i>Metodologie</i>	50
3.3.2.1. Participanți	50
3.3.2.2. Instrumente	50
3.3.3. <i>Rezultate</i>	50
3.3.4. <i>Discuții</i>	51
CAPITOLUL IV. CONCLUZII.....	52
4.1. Principalele contribuții ale tezei.....	52
4.2. Limite	57
4.3. Implicații practice	58
4.4. Concluzii	59
Bibliografie	60
Cuvinte cheie: autenticitatea expresiilor emoționale, dezvoltare, recunoașterea emoțiilor, înțelegerea emoțiilor, atitudini față de minciună, acceptabilitatea minciunii, procesarea informațiilor sociale, anxietate	

CAPITOLUL 1. INTRODUCERE

1.1 Motivație și definiții conceptuale

O parte importantă a funcționării sociale se referă la detectarea corectă a indicatorilor sociali afișați de ceilalți, fie că este vorba de conținutul comunicării sau de autenticitatea indicatorilor emoționali pe care ceilalți îi afișează. Acest lucru îmbunătățește comunicarea, încrederea și fluidizează relațiile sociale (Keltner & Haidt, 2001). Evaluarea corectă a stărilor mentale și a emoțiilor este esențială pentru a înțelege și a funcționa în lumea socială (Rieffe, Meerum Terwogt și Cowan, 2005). Copiii trebuie să înțeleagă faptul că reprezentarea pe care oamenii și-o fac despre realitate (reflectată în teoria minții lor) este cea care le ghidează comportamentul (Sidera, Serrat, Rostan, & Sanz-Torrent, 2011). Prin urmare, înțelegerea de către copii a distincției dintre aparență și realitate, precum și înțelegerea faptului că gândurile, acțiunile și emoțiile pot fi ascunse devin deosebit de importante. Tocmai această înțelegere și complexitatea ei generează, de asemenea, poziționarea lor față de adevăr și inautenticitate, ceea ce duce la o atitudine mai permisivă sau mai strictă față de persoana care încearcă să își ascundă adevăratele gânduri sau emoții. Prin urmare, teza de față are ca scop elucidarea a două aspecte importante ale procesării informațiilor sociale: atitudinile față de minciună și percepția autenticității indicatorilor emoționali, cum ar fi expresiile emoționale.

1.1.1. Acceptabilitatea minciunii și atitudinile față de minciună

Minciuna este văzută ca fiind condamnată și indezirabilă, dar, în același timp, este recunoscută ca un comportament necesar și acceptabil în anumite circumstanțe admise social. Este un fenomen omniprezent, deoarece majoritatea indivizilor mint cel puțin o dată sau de două ori pe zi (Kashy & DePaulo, 1996; Serota, Levine, & Bester, 2010).

Acceptabilitatea minciunii, definită ca "evaluarea generalizată a unei persoane cu privire la minciună" (Oliveira & Levine, 2008, pag. 283) reprezintă o atitudine care variază de-

a lungul unui continuum, de la minciuni perfect acceptabile la minciuni complet inacceptabile. Unele studii au conceptualizat acceptabilitatea minciunii ca fiind un concept unitar și unidimensional, investigând dacă oamenii au o atitudine negativă sau pozitivă față de minciună în general (Levine et al., 1992; Oliveira & Levine, 2008; Goosie, 2014). Alte studii au arătat că *diferite tipuri de minciuni pot duce la atitudini diferite* (Erat & Gneezy, 2012; Glätzle-Rützler & Lergetporer, 2015; MacLeod & Genereaux, 2008; Lundquist et al., 2009). Minciunile prosociale sunt, în general, considerate mai acceptabile, în timp ce minciunile antisociale sau cele legate de beneficiul propriu sunt considerate mai puțin acceptabile (Levine & Schweizer, 2014; Webley & Burke, 1984). Pe măsură ce copiii devin mai abili în a spune minciuni, la fel și percepțiile lor cu privire la minciună devin mai nuanțate (Lee, 2013; Talwar et al., 2016). Copiii trebuie să învețe să evalueze în mod diferit minciuna în funcție de intențiile și convențiile contextului social, care se pot dovedi uneori contradictorii.

1.1.2. Percepția autenticității indicatorilor emoționali

Expresiile faciale nu reflectă întotdeauna în mod autentic emoția reală din spatele lor. O persoană poate zâmbi atunci când salută pe cineva fără să simtă o emoție puternică sau poate afișa o față tristă într-un joc imaginar cu un copil. Prin urmare, diferențierea între expresiile autentice și cele inautentice este foarte importantă din punct de vedere social (Thibault et al., 2009). Recent, cercetările au început să se centreze pe autenticitatea expresiilor emoționale și a modului în care oamenii pot detecta această autenticitate. Deși cele mai studii s-au axat pe expresii reale și false de bucurie (Gunnery & Ruben, 2016), un număr tot mai mare de studii analizează și autenticitatea expresiilor pentru emoțiile negative (Dawel, Palermo, O'Kearney, & McKone, 2015; Douglas, Porter, & Johnston, 2012; McLellan & McKinley, 2013).

Există trei moduri în care o persoană își poate manipula expresiile emoționale, rezultând astfel mai multe *tipuri diferite de expresii emoționale bazate pe distincția dintre emoția reală, trăită, și cea aparentă, exprimată* (Porter & ten Brinke, 2008). Expresiile autentice sunt

congruente; persoana care le afișează simte o anumită emoție și exprimă în mod liber acea emoție în exterior. Expresiile inautentice pot fi fie mimate (atunci când persoana are o stare emoțională neutră, dar afișează o anumită emoție; de exemplu, zâmbește politicos atunci când nu se simte deosebit de bine sau rău), fie disimulate (atunci când persoana are o anumită emoție, dar afișează o alta; de exemplu, exprimă un zâmbet politicos atunci când se simte de fapt trist). Expresiile pot fi, de asemenea, suprimate, atunci când o persoană ascunde o emoție trăită în spatele unei expresii exterioare neutre (Ekman & Friesen, 1975; Porter & ten Brinke, 2008).

1.2 Modelul integrat al proceselor emoționale și al cogniției în procesarea informațiilor sociale

Pentru a încadra conceptele tezei, ne bazăm pe *modelul integrat al proceselor emoționale și al cogniției în procesarea informațiilor sociale* formulat de Lemerise și Arsenio în 2000. Modelul se bazează pe teoria procesării informației sociale și își propune să descrie în detaliu modul în care înțelegerea și interpretarea de către copii a anumitor situații influențează răspunsurile lor comportamentale ulterioare.

Copiii abordează o situație socială cu o *bază de date de amintiri din experiențele trecute* care cuprinde informații importante despre normele sociale învățate, schemele sociale și regulile dobândite (Crick & Dodge, 1994). Procesele emoționale sunt fundamentale în interpretarea indicatorilor sociali și includ elemente care țin de stări emoționale și de dispoziție, temperament și reglarea emoțiilor. În plus, modelul include 6 pași distincți care se interconectează cu baza de date și procesele emoționale menționate mai sus: 1) *encodarea informațiilor sociale*; 2) *interpretarea indicatorilor*; 3) *clarificarea scopurilor*; 4) *accesul la răspuns*; 5) *decizia de răspuns*; și 6) *punerea în practică a comportamentului*.

Pe baza mecanismelor modelului integrat, ne propunem să explicăm principalele concepte ale tezei și legătura lor cu alți factori socio-emoționali, cum ar fi anxietatea sau

dezirabilitatea socială. Prin urmare, includem *recunoașterea autenticității expresiilor emoționale* în acest model ca o fațetă specifică a recunoașterii emoțiilor; aparținând primului pas al modelului, encodarea indicatorilor. Identificarea autenticității din spatele unei expresii emoționale se bazează pe cunoștințele sociale stocate în baza de date, cum ar fi înțelegerea de către copii a faptului că emoțiile pot fi ascunse (Kromm et al., 2014, Sidera et al., 2011). Evaluând autenticitatea, copiii pot modifica modul în care interpretează indicatorii emoționali și sociali, pot alege și pune în aplicare diferite răspunsuri.

Teza se concentrează, de asemenea, asupra *atitudinilor copiilor și adulților față de minciună*, pe care le considerăm ca făcând parte din a doua etapă, interpretarea indicatorilor. Când trag concluzii despre ceilalți, copiii evaluează onestitatea celorlalți pentru a stabili nivelul de încredere (Talwar & Crossman, 2011; Talwar, Williams, Renaud, Arruda, & Saykaly, 2016). Aceștia se bazează pe regulile și cunoștințele sociale (Talwar & Crossman, 2011) atunci când judecă minciuna. Atitudinile despre minciună pe care și le formează informează, de asemenea, procesul de luare a deciziilor sociale și comportamentul ulterior. De exemplu, persoanele cu opinii negative despre minciunile antisociale ar putea evita o persoană care le folosește.

1.3. Aspecte metodologice

1.3.1. Atitudini față de minciună

Atitudinile față de comportamentul simulat au fost evaluate cu o varietate de măsurători diferite, care includ de obicei *interviuri și viniete*, pentru copiii mici (Talwar & Crossman, 2011; Talwar et al., 2016). Ne-am concentrat asupra unor măsurători mai cuprinzătoare ale atitudinilor față de minciună, implicând *chestionare care ar putea fi utilizate la diferite grupe de vârstă*. Fidelitatea unor astfel de instrumente ar putea fi pusă sub semnul întrebării (ar răspunde indivizii, în special copiii, în mod sincer despre comportamentul lor simulat?). Literatura existentă validează utilizarea unor astfel de chestionare, relaționând

frecvența auto-raportată a minciunii cu comportamentul simulat (Brasher et al., 2014; Halevy et al., 2014; Oliveira & Levine, 2008). Deși există anumite rețineri despre capacitatea copiilor de a raporta propria minciună, rezultatele obținute de Talwar și Lee (2008) sugerează că preșcolarii cu vârsta de doar 3 ani sunt capabili să recunoască propria minciună.

Lundquist și colaboratorii (2009) au conceput un *chestionar* cu 10 itemi care evaluează atitudinile adulților față de diferite tipuri de minciuni. Aceștia au examinat atitudinile oamenilor despre minciuna albă și măsura în care aceștia credeau sau nu că există grade diferite de minciună. De asemenea, au examinat atitudinile față de diferite tipuri de minciuni, de exemplu minciunile *prosociale* și cele *spuse pentru interes personal*. Întrebările din chestionar au vizat, de asemenea, probabilitatea oamenilor de a minți atunci când *riscă să fie descoperiți* și la percepția lor asupra minciunii spuse chiar și atunci când cineva *promite să spună adevărul*. Având în vedere marea variabilitate a tipurilor de minciuni evaluate, am ales să adaptăm acest chestionar și să îl folosim pentru adulții și copiii implicați în studiile noastre.

O altă măsurătoare frecvent utilizată în cercetările privind minciuna este the *Revised Lie acceptability Scale*, adaptată de Oliveira și Levine în 2008. Spre deosebire de alte măsurători, aceasta a fost creată special pentru a evalua acceptabilitatea minciunii ca un concept unitar și include o listă de 11 itemi, incluzând afirmații precum " A minți nu e așa mare lucru." sau " E pur și simplu greșit să minți.". Având în vedere validitatea sa și fundamentul teoretic solid, am inclus și această măsurătoare în teza actuală, mai exact în Studiul 2.

1.3.2. Identificarea autenticității expresiilor emoționale

Unele studii anterioare au implicat proceduri mai experimentale pentru a evalua abilitățile adulților, cum ar fi stimuli cu *fețe modificate artificial* (Iwasaki & Noguchi, 2016). Alte studii, în special cele care consideră expresiile emoționale inautentice ca fiind parte din comportamentul simulat, au implicat *codificarea microexpresiilor pe baza anumitor unități*

de acțiune (Porter & ten Brinke, 2008; ten Brinke, MacDonald, Porter & O'Connor, 2012). Aceste proceduri nu reflectă însă modul în care oamenii exprimă emoțiile în viața reală și se bazează pe stimuli artificiali și manipulați, care au fost recent criticați (Barrett, Adolphs, Marsella, Martinez, & Pollak, 2019).

Un alt mod de a evalua recunoașterea de către copii a autenticității expresiilor emoționale este de a investiga *înțelegerea conceptuală a emoțiilor ascunse*. Pentru a evalua înțelegerea emoțiilor de către copii, *Testul de înțelegere a emoțiilor (Test of emotion comprehension; Pons & Harris, 2000)* este utilizat des. Acesta evaluează nouă componente ale înțelegerii emoțiilor, privind natura emoțiilor, cauzele emoțiilor și posibilitatea de a controla expresiile emoționale, având un item specific care măsoară dacă *copiii înțeleg posibilitatea de a ascunde o emoție și dacă pot recunoaște starea emoțională subiacentă sau adevărată*.

Studiile mai recente, în special cele care investighează înțelegerea de către copii a autenticității expresiei emoționale, s-au bazat pe un set de stimuli creat special pentru a evalua această abilitate. *Imaginile McLellan* (McLellan, Johnston, Dalrymple-Alford, & Porter, 2010) prezintă atât expresii autentice și false de fericire, tristețe și frică, cât și expresii neutre. Acesta este singurul set de stimuli care a evaluat emoția reală simțită de protagoniștii fotografiilor. Pentru a induce emoții, protagoniștilor le-au fost prezentate fotografii și extrase sonore evocatoare din punct de vedere emoțional. Apoi, acestea au primit instrucțiuni pentru a genera fie expresii emoționale fie false, fie autentice. Deși imaginile rezultate sunt foarte valoroase, deoarece au stat la baza evaluărilor din alte studii, acestea au anumite limitări. Din cauza metodelor utilizate pentru crearea și verificarea acestora, identitățile celor care le afișează nu sunt aceleași în diferitele categorii de expresii.

În 2016, Dawel și colaboratorii au creat *evaluări ale autenticității percepute pentru mai mulți stimuli din bazele de date de expresii faciale existente, utilizate pe scară largă*, generând astfel 2 noi seturi de *stimuli pictoriali*: unul set de stimuli pe care participanții i-au perceput ca

fiind autentici (pe baza inducerii de emoții) și un alt set de stimuli pe care participanții lor i-au perceput ca fiind falși, din surse pozate. Aceste seturi au fost compuse din diverse surse, prin urmare au limitări similare cu imaginile McLellan (McLellan et al., 2010), având diferiți protagoniști care prezintă diferite tipuri de expresii, imaginile fiind diferite în ceea ce privește privirea, dimensiunea, fundalul și mărimea. În plus, deoarece unele imagini provin din baze de date create prin mimare, seturile rezultate nu conțin și o evaluare a emoțiilor subiacente ale protagoniștilor. Având în vedere aceste limitări metodologice, cel de-al treilea studiu al tezei se concentrează pe crearea unei noi baze de date care să conțină stimuli cu expresii emoționale autentice și inautentice mai valizi din punct de vedere ecologic.

1.4. Obiective și întrebări de cercetare

Scopul principal al tezei a fost de a investiga procesele sociale și emoționale legate de encodarea și interpretarea indicatorilor sociali, în special *percepția copiilor și adulților asupra minciunii*, precum și *interpretarea autenticității expresiilor emoționale*. Prin urmare, ne-am propus să urmărim dezvoltarea atitudinilor și a percepțiilor față de minciună, precum și recunoașterea autenticității expresiilor emoționale. Ne-am propus să integrăm aceste două concepte, relaționându-le cu alte componente din modelul descris de Lerner și Arsenio (2000). Am investigat legătura lor cu procesele emoționale, cum ar fi anxietatea sau căutarea de senzații, precum și calitatea relațiilor sociale și comportamentul prosocial.

Referindu-ne la *percepția minciunii*, ne-am propus să studiem traiectoria de dezvoltare a atitudinilor pe care oamenii le au față de minciună și să investigăm relația dintre atitudini, probabilitatea minciunii și frecvența auto-raportată a comportamentului simulat într-o varietate de contexte imaginare. Ne-a interesat modul în care *diferențele interindividuale în 3) anxietate, 4) dezirabilitate socială și 5) căutare de senzații sunt implicate în interacțiunea complexă dintre percepțiile despre minciună și frecvența comportamentului simulat pe parcursul dezvoltării*. În cele din urmă, din punct de vedere explorator, am 6) investigat

atitudinile copiilor față de școală, relația cu părinții și co-vârșnicii în asociere cu acceptabilitatea minciunii.

Referitor la **percepția indicatorilor de (in)autenticitate emoțională**, obiectivele au vizat două aspecte. În primul rând, am creat *un nou inventar cu expresii emoționale autentice și inautentice, valid ecologic, pentru a îmbunătăți metodele de evaluare*. Apoi am investigat percepția copiilor asupra indicatorilor de (in)autenticitate. Am analizat în mod specific 1) *capacitatea preșcolărilor de a identifica autenticitatea expresiilor de fericire și tristețe*, relaționând-o cu competențele lor sociale, și 2) *înțelegerea emoțiilor de către copiii din școala primară, în special înțelegerea faptului că emoțiile pot fi ascunse*, relaționând-o cu *anxietatea*.

CAPITOLUL II. ATITUDINI FAȚĂ DE MINCIUNĂ ȘI ACCEPTABILITATEA MINCIUNII PE PARCURSUL DEZVOLTĂRII

2.1 Studiu 1: O minciună mică nu rănește pe nimeni: Atitudini față de minciună pe parcursul dezvoltării¹

2.1.1 Introducere

Minciuna este văzută ca fiind condamnabilă și indezirabilă; totuși, este recunoscută ca fiind necesară și acceptabilă în anumite circumstanțe. Acest paradox se reflectă în *atitudinile copiilor față de minciună*; în timp ce copiii mici evaluează negativ toate minciunile, copiii mai mari evaluează mai pozitiv minciunile prosociale decât pe cele antisociale (Bussey, 1999; Lavoie et al., 2016; Talwar, et al., 2016). Lundquist et al. (2009) au fost interesați de percepțiile nuanțate ale oamenilor cu privire la *diferite tipuri de minciuni* și au arătat că indivizii sunt mai puțin dispuși să mintă atunci când riscă să fie descoperiți sau atunci când au promis că vor

¹ Acest studiu a fost publicat în jurnalul *Psychology in Russia: State of the Art*: Buta, M., Visu-Petra, G., Koller, S. H., Visu-Petra, L. (2020). A Little Lie Never Hurt Anyone: Attitudes towards Various Types of Lies over the Lifespan, *Psychology in Russia: State of the Art*, 13(1), 70 - 81. <https://doi.org/10.11621/pir.2020.0107>

spune adevărul și că aversiunea față de minciună crește odată cu intensitatea unei promisiuni de a spune adevărul.

Comportamentul nesincer apare în perioada preșcolară, când copiii spun minciuni simple pentru a evita pedepsele sau pentru a obține beneficii. Dezvoltarea minciunii de-a lungul vieții urmează o formă de U inversat (Debey et al., 2015; Lavoie et al., 2016; Maggiani & Villeval, 2013), sugerând că minciuna se dezvoltă în copilărie, atinge un maxim în adolescență și apoi scade la vârsta adultă. Descoperirile recente au asociat acceptarea mai crescută a minciunii de către oameni cu creșterea *frecvenței de a minți* (Halevy, Shalvi & Verschuere, 2014; McLeod & Genereaux, 2008). Evaluările morale ale copiilor și înțelegerea situațiilor ipotetice de minciună sunt legate de comportamentul lor simulat (Popliger et al., 2011; Talwar & Lee, 2008). Adulții care mint frecvent tind să privească minciuna mai puțin negativ, atitudinile lor fiind legate de frecvența minciunii (Brasher, et al., 2014; Halevy et al., 2014).

În ceea ce privește *diferențele de gen*, dovezile existente sunt mixte în rândul copiilor, băieții par să spună mai multe minciuni și să tolereze mai mult minciuna (Goosie, 2014; Jensen, et al., 2004). La vârsta adultă, Ning și Crossman (2007) au arătat că femeile au evaluat minciunile mai pozitiv decât bărbații, în timp ce Levine et al. (1992) au constatat că bărbații au manifestat o mai mare acceptare a minciunii decât femeile.

În ceea ce privește diferențele individuale în raport cu atitudinile față de minciună, *anxietatea* joacă, de asemenea, un rol în acest comportament. Anxietatea scăzută a fost asociată cu scoruri ridicate în ceea ce privește minciuna (Eswara & Suryarekha, 1974), iar indivizii raportează adesea anxietate, vinovăție și o încărcătură cognitivă crescută atunci când spun o minciună (Caso, Gnisci, Vrij, & Mann, 2005; Gozma, Vrij, & Bull, 2001).

Dezirabilitatea socială a fost legată de frecvența minciunii Kashy și DePaulo's (1996). Visu-Petra et al. (2014) au constatat, de asemenea, că adulții tineri cu un nivel ridicat al gestionării impresiei sociale au fost mai eficienți în a minți (răspunsuri nesincere mai rapide).

În schimb, Gozna et al. (2001) nu au găsit o relație semnificativă între minciună și gestionarea impresiei.

2.1.1. Studiul de față

Studiul nostru a avut drept scop 1) să urmărească diferențele de vârstă în atitudinile față de minciună și 2) să investigheze relația dintre atitudini, probabilitatea auto-raportată de a minți și frecvența minciunii într-o varietate de contexte ipotetice. Am fost interesați de modul în care diferențele individuale în 3) anxietate și 4) dezirabilitate socială sunt implicate în interacțiunea complexă dintre opiniile față de minciună și frecvența minciunii pe măsură ce oamenii înaintază în vârstă.

Am conturat o imagine aprofundată a *atitudinilor față de minciună* prin evaluarea percepțiilor diferitelor tipuri de minciuni: atitudini față de minciuni (minciuni nevinovate și existența unor grade diferite de minciună) și probabilitatea de a spune (minciuni prosociale și minciuni în interes personal) sau de a evita diferite tipuri de minciuni (minciuni cu risc de a fi descoperite sau minciuni care încălcă o promisiune). Am emis ipoteza că, în toate grupele de vârstă, atitudinile mai permissive față de minciună ar fi asociate cu o *frecvență* mai mare a *minciunilor auto-raportate*.

La momentul actual, cercetarea de față este prima care studiază o legătură directă între anxietate și atitudinile oamenilor față de minciună. Ne așteptăm ca copiii și adulții tineri cu o anxietate socială mai mare să afișeze atitudini mai puțin permissive față de minciună și o frecvență mai mică a minciunii auto-raportate. În plus, am urmărit să relaționăm *dezirabilitatea socială* cu atitudinile față de minciună și frecvența minciunii, examinând posibilele efecte pe parcursul dezvoltării. Am prezis că o dezirabilitate socială mai mare ar fi asociat cu un nivel de acceptabilitate a minciunii mai scăzut și cu o frecvență mai scăzută a minciunii auto-raportate.

2.1.2. Metodologie

2.2.1. Participanți

Am inclus 177 de participanți din patru grupe de vârstă diferite: 46 de copii de *școală primară*, cu vârste cuprinse între 7 și 11 ani (vârsta medie = 8.86 ani, AS = 1.09; 30 de băieți); 41 de copii de *gimnaziu*, cu vârste cuprinse între 11 și 15 ani (vârsta medie = 12.85 ani, AS = 1.39; 19 băieți); 49 de copii de *liceu*, cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani (vârsta medie = 17 ani, AS = 1.35; 17 băieți); și 41 de *adulți tineri* (vârsta medie = 23.32 ani, AS = 5.62; 8 bărbați).

2.2.2. Instrumente

Pentru a măsura atitudinile participanților cu privire la diferite tipuri de minciuni, am adaptat chestionarul despre atitudinile față de minciună dezvoltat de Lundquist et al. (2009), ce măsoară atitudini față de minciuni nevinovate și față de existența unor grade diferite de minciună, probabilitatea auto-raportată de a se angaja în minciuni prosociale sau pentru interes propriu și probabilitatea de a evita un anumit tip de minciună: minciuni cu riscul de a fi descoperite sau încălcarea unei promisiuni de a spune adevărul. Am evaluat frecvența auto-raportată a minciunii fiecărui participant cu un singur item pe o scală Likert în 4 puncte (niciodată, o dată, uneori, deseori).

Adulții au completat subscala de gestionare a impresiei din *Balanced Inventory of Desirable Responding* (Paulhus, 1991). Pentru a evalua dezirabilitatea socială a copiilor, am folosit *Children's Social Desirability Scale* (Crandall, Crandall, & Katkovsky, 1965). Copiii au completat, de asemenea, subscala de anxietate socială din *Revised Children's Anxiety and Depression Scale* (Chorpita et al., 2000).

2.1.3. Rezultate

Am testat diferențele de gen pentru toate variabilele de interes, cu un test *t* pentru eșantioane independente. La copiii de gimnaziu, băieții au fost mai predispuși să evite să mintă atunci când riscau ca minciuna să fie descoperită ($M = 2.89$, $AS = 0.94$) decât fetele (M

= 2.19, $AS = 0.98$): $t(38) = -2.32, p < 0,05$. Fetele de liceu au raportat o anxietate socială mai mare ($M = 11.44, AS = 4.63$) decât băieții ($M = 7.30, AS = 3.29$): $t(47) = -3.27, p < 0,01$. Femeile adulte tinere au fost mai permissive față de minciunile nevinovate ($M = 2.63, AS = .70$) decât bărbații ($M = 2.00, AS = .76$): $t(39) = -2.28, p < .05$) și, de asemenea, au prezentat un nivel al gestionării impresiei mai scăzut ($M = 6.33, AS = 3.26$) decât bărbații ($M = 9.13, AS = 3.64$): $t(39) = 2.08, p < .05$.

Rezultatele unei analize multivariate de varianță (MANOVA) au arătat că, pentru diferite tipuri de minciuni a existat un efect semnificativ multivariat al vârstei: $F(3, 172) = 6.07, p = 0,001, \eta^2$ parțial = 0.203. Testele univariate cu corecții Bonferroni au arătat un efect semnificativ al vârstei pentru atitudinile față de minciunile nevinovate, $F(3, 172) = 12.08, p = .001, \eta^2$ parțial = .180), dar nu și față de gradele de minciună, $F(3, 172) = .33, ns$. Testele post-hoc Bonferroni au arătat că copiii mai mici din ciclul primar ($M = 1.67; AS = .79$) și gimnazial ($M = 1.70, AS = .72$) au acceptat mai puțin minciunile nevinovate decât copiii de liceu ($M = 2.24; AS = .78$) și adulții tineri ($M = 2.51, AS = .75$).

A existat un efect univariat al vârstei pentru probabilitatea de a spune minciuni în interes propriu, $F(3, 172) = 4.17, p = .007, \eta^2$ parțial = .068), dar nu și minciuni prosociale, $F(3, 172) = 1.52, ns$. Copiii de școala primară au avut o tendință mai redusă de a spune minciuni pentru interes propriu ($M = 1.48; AS = .89$) decât adulții ($M = 2.20; AS = .98$)

Testele univariate au relevat, de asemenea, un efect al vârstei asupra riscului de a fi descoperită, $F(3, 172) = 6.33, p = .001, \eta^2$ parțial = .099, și asupra promisiunilor de a spune adevărul, $F(3, 173) = 4.21, p = .007, \eta^2$ parțial = .069. Copiii de gimnaziu ($M = 2.53; AS = 1.01$) au fost mai puțin predispuși să evite să spună minciuni atunci când riscau să fie descoperiți în comparație cu copiii din școala primară ($M = 3.24, AS = .97$) și cu adulții ($M = 3.37, AS = .86$). Copiii de gimnaziu au raportat, o tendință mai mică de a evita să încalce o

promisiune ($M = 2.98$, $AS = 0.86$) decât adulții ($M = 3.61$; $AS = 0.63$). Am constatat, de asemenea, un efect univariat al vârstei pentru frecvența auto-raportată a minciunii: $F(3, 172) = 16.23$; $p = .001$, η^2 parțial = .221. Copiii de școala primară ($M = 1.91$; $AS = 1.03$) și adulții ($M = 1.71$; $AS = 1.01$) au raportat frecvențe mai mici decât copiii din școala gimnazială ($M = 2.68$; $AS = 1.10$) și copiii de liceu ($M = 3.00$; $AS = .96$).

Pentru rezultatele corelației bivariante privind frecvența minciunii, atitudinile față de minciună, probabilitatea de a minți, dezirabilitatea socială (gestionarea impresiei în eșantionul de adulți) și anxietatea socială, a se vedea Tabelul 1. În continuare, am efectuat două analize de regresie multiplă pentru a prezice frecvența minciunii auto-raportate, una pentru copii și adolescenți ($N = 136$) și una pentru adulți ($N = 41$). A se vedea Tabelele 2 și 3 pentru rezultatele regresiei.

Tabelul 1. Corelații între Atitudini, Probabilitatea de a minți, Frecvența minciunii, Dezirabilitate socială, Gestionarea impresiei și Anxietate Socială

	Școala primară			Gimnaziu			Liceu			Adulți tineri	
	FM	DS	AS	FM	DS	AS	FM	DS	AS	FM	GI
1.Minciuni nevinovate	.13	-.15	.03	.32*	-.24	-.05	.39**	-.20	-.01	.28	-.39*
2.Grade de minciună	-.12	.10	-.17	.15	-.15	.09	-.24	-.15	-.15	-.09	.27
3.Minciuni prosociale	-.06	-.20	.06	.10	-.28	.46**	.06	.02	.07	.04	-.12
4.Minciuni pentru interes propriu	.29	-.08	-.02	.29	-.24	-.23	.28*	-.27	-.06	.31**	-.36*
5.Riscul de a fi descoperit	-.09	-.25	.35*	.20	-.28	-.07	.00	-.02	.38**	.30	-.26
6.Promisiunea adevărului	-.30*	.12	-.04	.20	.09	-.07	-.28*	.16	.15	-.11	.24
7.Frecvența minciunii	.	-.52**	.27	.	-.56**	-.06	.	-.19	-.16	.	-.50**

Notă: * $p < .05$; ** $p < .01$

FM = Frecvența de a minți; DS = Dezirabilitate Socială; AS = Anxietate Socială; GI = Gestionarea Impresiei.

Tabelul 2. Rezultatele regresiei prezic frecvența minciunii pe baza măsurătorilor vârstei, dezirabilității sociale și atitudinilor față de minciună

Predictori	Frecvența de a spune minciuni tipice – toți copiii (N=136)				
	B	SE B	β	ΔR^2	Cumul. R^2
Pasul 1 (enter method)					
Grup de vârstă	.01	.09	.01	.00	
Pasul 2 (enter method)					
Grup de vârstă	-.33	.08	-.32***	.38***	.37***
Dezirabilitate socială	-.08	.01	-.69***		
Step 3 (stepwise method)					
Grup de vârstă	-.38	.08	-.37***	.02*	.39**
Dezirabilitate socială	-.08	.01	-.67**		
Atitudini față de minciuni nevinovate	.22	.10	.16*		
Probabilitatea de a spune minciuni prosociale	-	-	ns		
Probabilitatea de a spune minciuni pentru interes propriu	-	-	ns		

Notă: *** $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$.

Tabelul 3. Rezultatele regresiei prezic frecvența minciunii din măsurătorile gestionării impresiei și a atitudinilor față de minciună

Predictori	Frecvența de a spune minciuni tipice - adulți (N=41)				
	B	SE B	β	ΔR^2	Cumul. R^2
Pasul 1 (<i>enter method</i>)					
Gestionarea impresiei	-.14	.16	-.14	.02	.02
Pasul 2 (<i>stepwise method</i>)					
Gestionarea impresiei	-.09	.15	-.09	.12*	.33**
Probabilitatea de a spune minciuni prosociale	.38	.17	.35**		
Atitudini față de minciunile nevinovate	-	-	ns		
Probabilitatea de a spune minciuni pentru interes propriu	-	-	ns		

Notă: ** $p < .01$; * $p < .05$.

2.1.4. Discuții

Principalele rezultate obținute au arătat că atitudinile față de minciună se schimbă odată cu vârsta: copiii mai mici au atitudini mai negative față de minciunile nevinovate și o probabilitate mai mică de a spune minciuni pentru interes propriu decât copiii mai mari și adulții. În ceea ce privește frecvența minciunii auto-raportate, am constatat o tendință în formă de U inversat: copiii de școală primară și adulții prezintă o frecvență mai mică decât copiii de gimnaziu și liceenii. În plus, am constatat variații de gen pentru opiniile contextualizate despre minciună. Din perspectiva diferențelor individuale, anxietatea scăzută a fost asociată cu o probabilitate mai mică de a spune minciuni prosociale și cu o probabilitate mai mică de a evita minciuni cu risc de a fi descoperite. Dezirabilitatea socială redusă a prezis o frecvență mai mare a minciunii auto-raportate.

Analiza noastră privind *atitudinile specifice privind minciuna* a scos la iveală o acceptare nuanțată a minciunilor nevinovate, adolescenții și adulții tineri devenind mai toleranți față de *minciunile nevinovate* decât copiii mai mici. Acest rezultat este în concordanță cu studiile anterioare (Talwar & Crossman, 2011) și sugerează că adolescenții și adulții tineri ar fi putut avea experiențe pozitive mai directe cu minciunile nevinovate, consolidându-și atitudinile mai permissive față de acestea. Copiii din școala primară au fost mai puțin predispuși să spună *minciuni*

pentru interes propriu în comparație cu adulții tineri, susținând ideea că tendința de a minți crește odată cu câștigul personal și scade cu cât ceilalți au mai mult de pierdut (Lundquist et al., 2009).

Copiii de gimnaziu au arătat mai puțină *aversiune față de minciunile cu risc de a fi descoperite* decât copiii din școala primară sau adulții. Un nivel crescut al căutării de senzații, împreună cu impulsivitatea crescută, i-ar putea determina pe copiii mai mici de vârstă școlară să fie mai predispuși la asumarea de riscuri decât copiii mai mari și adulții (Steinberg, 2010). Copiii de gimnaziu au avut o *aversiune mai mică față de încălcarea unei promisiuni* decât adulții; cu toate acestea, era totuși puțin probabil ca aceștia să încalce promisiunea. Studiul nostru sugerează că o promisiune explicită de a spune adevărul duce la o aversiune puternică față de minciună, chiar și în cazul copiilor mai mici.

Am constatat un efect al vârstei asupra frecvenței auto-raportate a minciunii; copiii din școala primară și adulții au raportat mai puține minciuni decât cei de gimnaziu și de liceu, ceea ce susține traiectoria de dezvoltare din alte studii (Debey et al., 2015; Lavoie et al., 2016; Talwar & Crossman, 2011). În plus, rezultatele sugerează o legătură între percepțiile față de minciună și frecvența auto-raportată a minciunii, confirmând datele anterioare pe adulți (Brasher et al., 2014; Halevy et al., 2014; Serota et al., 2012). Copiii și adolescenții au afișat atitudini mai îngăduitoare față de minciunile nevinovate, iar acest lucru a prezis un nivel mai ridicat de auto-raportare a minciunii, independent de efectele vârstei. În cazul adulților, o probabilitate mai mare de a spune minciuni prosociale a prezis o frecvență mai mare a auto-raportării minciunilor. Odată cu vârsta, e posibil ca atitudinile față de minciuni să devină mai indulgente, iar această creștere a acceptării să ducă la tendință mai mare de a minți. Rezultatele noastre sugerează că acceptabilitatea și contextul minciunii ar putea fi implicate în determinarea comportamentului unei persoane de a

spune minciuni, o cunoaștere mai profundă a acestui fenomen ar putea ajuta practicile educaționale și parentale pentru promovarea unui comportament onest.

Am identificat, de asemenea, *dovezi limitate ale diferențelor de gen* pentru atitudinile față de minciună. Fetele de gimnaziu au fost mai predispuse să spună minciuni în ciuda riscului de a fi descoperite, iar femeile tinere au fost mai permissive față de minciunile nevinovate. Rezultatele noastre au fost în concordanță cu alte studii bazate pe auto-raportare (Ning & Crossman, 2007). De asemenea, aceste diferențe de gen ar fi putut apărea deoarece femeile tinere din eșantionul nostru au prezentat o dezirabilitate socială mai redusă, fiind astfel mai probabil să raporteze atitudini permissive față de minciună.

Din perspectiva diferențelor individuale, rezultatele noastre sunt primele care sugerează că anxietatea joacă un rol în atitudinile copiilor față de minciună. Copiii cu un nivel scăzut de anxietate socială ar putea fi mai puțin predispuși să evite minciunile cu risc de a fi descoperite, din cauza inhibiției lor comportamentale mai scăzute (Gest, 1997; Muris, & Meesters, 2002), fiind mai predispuși să își asume riscuri (Steinberg, 2010). Răspunsurile dezirabile din punct de vedere social au fost legate de atitudinile față de minciună și de frecvența minciunii; acest lucru extinde rezultatele cercetărilor anterioare (Kashy & DePaulo, 1996; Visu-Petra et al., 2014). Copiii și adolescenții care sunt mai puțin preocupați de impresia pe care o lasă celorlalți ar putea fi mai predispuși să recunoască faptul că mint.

2.4.1. Limite

Este posibil ca instrumentele de auto-raportare pe care le-am folosit să nu fie cea mai adecvată metodă de a evalua atitudinile implicite ale oamenilor și comportamentul simulat. De asemenea, copiii mai mici poate au avut dificultăți în a-și raporta comportamentul și convingerile

lor despre minciună. În plus, pentru a evalua toți participanții într-o manieră adecvată vârstei, am folosit măsurători diferite ale dezirabilității sociale pentru copii și adulți.

2.2. Studiul 2: Predictorii individuali ai acceptabilității minciunii pe parcursul dezvoltării²

2.2.1. Introducere

Gradul de acceptabilitate al minciunilor, fie general sau specific unui domeniu, este modelat în mod semnificativ de procesul de dezvoltare. În studiile care au vizat raționamentele copiilor privind minciuna, Lavoie și colaboratorii (2016) au demonstrat faptul că, la vârsta de 12-15 ani, copiii consideră că minciuna este mai acceptabilă comparativ cu cei mai mici (8-11 ani), iar motivațiile din spatele minciunii devin mai practice odată cu vârsta. Creșterea nivelului de acceptabilitate a minciunii pe parcursul dezvoltării este susținută și de studiile anterioare, care au indicat că, la vârste foarte mici, copiii etichetează toate afirmațiile false ca fiind minciuni și consideră că toate minciunile au un caracter negativ (Bussey, 1999). Atitudinea copiilor față de minciună se schimbă, însă, spre finalul ciclului primar. Afirmațiile false, spuse pentru a-i ajuta pe alții, nu mai sunt considerate minciuni, comparativ cu cele spuse pentru a produce rău celorlalți (Bussey, 1999). În copilăria mijlocie minciunile care au ca scop prevenirea unor acțiuni ce contravin moralității (rănirea cuiva, injustiție, incorectitudine) sunt mai acceptabile (Gingo, 2017), iar în adolescența timpurie, și minciunile care contribuie la menținerea autonomiei sunt considerate acceptabile (Gingo, 2017). Totuși, atât copiii cât și adolescenții resping minciunile care vizează protejarea unor comportamente periculoase sau care presupun încălcarea gravă a regulilor, ca de exemplu autorămirile sau acțiunile de asumare a unor riscuri majore (Gingo, 2017).

² This study has been published: Buta, M., Visu-Petra, G., Opre, A., Koller, S., & Visu-Petra, L. (2021). Individual predictors of lie acceptability across development. *European Journal of Developmental Psychology*, 1-15. <https://doi.org/10.1080/17405629.2021.1947234>

Oliveira și Levine (2008) au dezvoltat Scala de acceptabilitate a minciunii (RLAS) pentru a măsura „diferențele individuale în atitudinea generală față de disimulare ca mijloc de comunicare pentru atingerea scopurilor personale și sociale” (p. 282). Goosie (2014) a studiat acceptabilitatea minciunii cu RLAS la vârste diferite, de la 8 la 19 ani, fără a observa vreo diferență din acest punct de vedere.

În ceea ce privește influența *genului* asupra acceptabilității minciunii, rezultatele studiilor sunt mixte. Astfel, Oliveira și Levine (2008) nu au identificat diferențe semnificative între bărbați și femei în ceea ce privește atitudinile față de minciună. De asemenea, Engarhos și colab. (2019), comparând băieții cu fetele, nu au evidențiat diferențe în evaluarea adevărului și a minciunii. În schimb, Goosie (2014) a observat că băieții au avut acceptabilitate mai crescută a minciunii, indiferent de vârstă, în special cei care au raportat și adoptarea unor conduite negative.

Există o potențială legătură între *anxietate* și acceptabilitatea minciunii. Rezultatele anterioare au arătat că oamenii prezintă anxietate și vinovăție crescute atunci când mint (Caso et al., 2005; Gozna, Vrij, & Bull, 2001), iar în studiul 1 am asociat anxietatea socială cu atitudinile copiilor față de diferite tipuri de minciuni. Sunt necesare date suplimentare pentru a clarifica relația dintre anxietate și acceptabilitatea generală a minciunii pe parcursul dezvoltării.

Căutarea de senzații este un alt factor despre care s-a presupus că are un rol în acceptabilitatea minciunii, în baza asocierilor deja demonstrate cu comportamentul simulat. Lu (2008) a arătat că persoanele cu un nivel crescut de căutare a senzațiilor sunt mai predispuse să-i mintă pe ceilalți în mediul online. De asemenea, Dickey (2014) a evidențiat faptul că, în rândul studenților, niveluri crescute de căutare a senzațiilor se asociază cu o frecvență mai crescută a comportamentelor simulante auto-raportate.

Dezirabilitatea socială, ca tendința unei persoane de a se prezenta într-o manieră favorabilă, a fost relaționată cu minciuna la adulți, observându-se că cei cu abilități crescute de

management al impresiei spun minciuni cu frecvență mult mai crescută (Kashy și DePaulo, 1996). În același timp, în studiile realizate cu participanți adulți, Gozna și colab. (2001) nu au identificat nicio asociere între minciună și managementul impresiei.

Factorii de socializare, precum familia și mediul educațional sau cultural, au un impact semnificativ de modelare externă a comportamentului simulat (Talwar & Crossman, 2011). Deși *cadrele didactice* îi învață pe copii să spună adevărul (Popliger și colb., 2011), copiii adoptă frecvent comportamente simulante la școală. În prezent, există puține studii despre relația dintre *atitudinile copiilor față de școală și profesori* și acceptabilitatea minciunii, deși unele date indirecte indică faptul că elevii din școli cu un cod disciplinar strict au o tendință mai crescută de a minți și de a ascunde încălcări minore ale normelor (Talwar & Lee, 2011).

Un factor la fel de important este *relația cu copiii de aceeași vârstă*, comportamentul simulat timpuriu al copiilor variind în timpul procesului de socializare cu alți copii (Talwar & Crossman, 2011). Nu în ultimul rând, *relația copiilor cu părinții* are un rol semnificativ în dezvoltarea comportamentelor simulante. Astfel, deși părinții acceptă că minciuna este un comportament adecvat în unele situații, îi învață pe copii că, din punct de vedere moral, este greșit să mintă (Lavoie și colab., 2016).

2.2.1.1. Studiul de față

Scopul principal al acestui studiu a vizat 1) investigarea traiectoriei de dezvoltare a acceptabilității minciunii la copii și adolescenți. De asemenea, ne-au interesat 2) diferențele de gen și diferențele interindividuale evaluate prin BASC-2 (Reynolds & Kamphaus, 2004), mai exact felul în care 3) anxietatea, 4) căutarea de senzații și 5) dezirabilitatea socială se asociază cu acceptabilitatea minciunii. Nu în ultimul rând, dintr-o perspectivă exploratorie, am investigat 6)

atitudinile copiilor față de școală și cadre didactice, relațiile interpersonale și relațiile cu părinții, în raport cu nivelul de acceptabilitate a minciunii la copii și adolescenți.

Am examinat modul în care acceptabilitatea minciunii se schimbă pe parcursul etapelor de dezvoltare, pentru a putea evidenția creșterea graduală a nivelului de acceptabilitate a minciunii în timpul acestei ferestre de dezvoltare.

De asemenea, studiul adresează și rezultatele mixte privind diferențele de *gen* în acceptabilitatea minciunii, investigând dacă acestea variază în funcție de vârstă, din perioada copilăriei până în adolescență. Ne-am așteptat ca băieții să manifeste acceptabilitate mai crescută a minciunii, dar nu știm dacă această tendință e prezentă la toate grupele de vârstă.

Din câte cunoaștem, studiul de față este primul care investighează relația directă dintre *anxietate* și acceptabilitatea minciunii la copii. Ne-am așteptat ca rezultatele să evidențieze faptul că acei copiii și adolescenții cu un nivel scăzut de anxietate manifestă un grad mai ridicat de acceptabilitate a minciunii. Pentru prima dată în literatură, am studiat legătura dintre nivelul de *căutare de senzații* al adolescenților și acceptabilitatea minciunii (această variabilă a fost evaluată până în prezent doar în rândul copiilor de gimnaziu și a adolescenților de la liceu). Ipoteza noastră a fost că adolescenții cu niveluri crescute de căutare de senzații vor avea un nivel mai crescut de acceptabilitate a minciunii. De asemenea, este prima cercetare care asociază *dezirabilitatea socială* a copiilor și a adolescenților cu nivelul lor de acceptabilitate a minciunii. Din acest punct de vedere, ne-am așteptat ca un grad crescut de dezirabilitate socială să se asocieze cu un nivel ridicat de acceptabilitate a minciunii.

În plus, studiul a avut ca scop explorarea modului în care *atitudinile copiilor și ale adolescenților față de școală și față de cadrele didactice* se asociază cu acceptabilitatea minciunii. Adiacent, am examinat *relațiile interpersonale și relația cu părinții lor*. În acest sens, ne-am

așteptat să existe o asociere între relațiile pozitive cu cei de aceeași vârstă și cu părinții și niveluri mai scăzute de acceptabilitate a minciunii.

2.2.2. Metodologie

2.2.2.1. Participanți

Eșantionul a inclus 821 de copii de naționalitate română, cu vârste cuprinse între 7 și 18 ani (vârsta medie = 12.38 ani, $AS = 2.10$). Vârsta a fost codată în 3 categorii: copii din ciclul primar (7 - 10 ani, copilăria mijlocie), din gimnaziu (10 - 14 ani, adolescența timpurie) sau liceu (14 - 18 ani, adolescență).

2.2.2.2. Instrumente

Acceptabilitatea minciunii în rândul copiilor a fost evaluată prin *Scala de acceptabilitate a minciunii* (Oliveira & Levine, 2008). Pentru evaluarea *anxietății*, *a nivelului de căutare de senzații*, *a dezirabilității sociale*, *a atitudinilor față de școală și față de profesori*, *a relațiilor interpersonale și a relației cu părinții*, am aplicat *Sistemul de Evaluare a Comportamentului Copiilor - 2* (în engl. *Behavior Assessment System for Children*; Reynolds & Kamphaus, 2004).

2.2.3. Rezultate

Folosind ANOVA bidirecțională, am testat diferențele de vârstă și de gen în raport cu acceptabilitatea minciunii. A fost observat *un efect al vârstei asupra acceptabilității minciunii*, $F(2, 784) = 5.00$, $p = .007$, parțial $\eta^2 = .013$, dar nu a existat un efect al genului, $F(1, 784) = 3.80$, ns., sau al interacțiunii gen-vârstă, $F(2, 784) = .28$, ns. Analizele post-hoc Bonferroni au indicat faptul că copiii de vârstă liceală au manifestat niveluri mai crescute de acceptabilitate a minciunii ($M = 27.26$; $AS = 6.33$) comparativ cu cei din clasele primare ($M = 24.93$; $AS = 6.00$) și cu cei din gimnaziu ($M = 25.51$; $SD = 5.91$). Având în vedere faptul că genul nu a avut un efect asupra acceptabilității minciunii, a fost exclus din analizele ulterioare.

Utilizând regresia multiplă ierarhică am prezis acceptabilitatea minciunii pe baza grupului de vârstă, a anxietății, a căutării de senzații, a dezirabilității sociale, a atitudinilor față de școală și cadre didactice, respectiv a relațiilor interpersonale și relațiilor cu părinții. În pasul 1, *vârsta* a fost un predictor pentru acceptabilitatea minciunii, $F(1, 405) = 6.88, p < .01$, explicând un procent modest de 1% din varianța observată în acceptabilitatea minciunii, $R^2 \text{ ajustat} = .01, p < .01$. În pasul 2, am introdus anxietatea, căutarea de senzații, dezirabilitatea socială, atitudinile față de școală și cadre didactice, precum și relația cu părinții și relațiile interpersonale; și acest model a fost semnificativ, $F(8, 398) = 20.82, p < .001$, explicând un procent adițional de 27% din varianța observată în acceptabilitatea minciunii, $R^2 = .28, p < .001$. În cel de-al doilea model, grupul de vârstă a rămas un predictor semnificativ, $\beta = -.09, p < .05$. Nivelul scăzut de anxietate, $\beta = .10, p < .05$, și nivelul scăzut de căutare de senzații, $\beta = .20, p < .001$, au prezis un nivel scăzut de acceptabilitate a minciunii. Atitudinile mai pozitive față de școală, $\beta = .27, p < .001$, atitudinile mai pozitive față de cadrele didactice, $\beta = .14, p < .01$, și relațiile interpersonale mai bune, $\beta = -.10, p < .05$, reprezintă de asemenea factori cu rol predictiv pentru un nivel scăzut de acceptabilitate a minciunii. Dezirabilitatea socială, $\beta = .02, ns$, și relația cu părinții, $\beta = -.04, ns$, nu au fost predictori semnificativi.

2.2.4. Discuții

Studiul nostru a evidențiat existența unor diferențe de vârstă în acceptabilitatea minciunii, elevii de liceu manifestând acceptabilitate mai crescută comparativ cu copiii mai mici. Nivelul scăzut de anxietate și de căutare de senzații au prezis o acceptabilitate a minciunii scăzută în rândul copiilor și al adolescenților. Pentru prima dată în literatură, am demonstrat faptul că atitudinile pozitive față de școală și față de profesori prezic un nivel mai scăzut de acceptabilitate a minciunii. De asemenea, și relațiile interpersonale mai bune reprezintă un predictor pentru acceptabilitatea

scăzută minciunii. Ipotezele formulate cu privire la gen, dezirabilitate socială și relația cu părinții nu au fost confirmate.

Astfel, cercetarea noastră extinde studiile anterioare despre acceptabilitatea minciunii (Goosie, 2014; Oliveira & Levine, 2008), demonstrând faptul că adolescenții din liceu consideră minciuna în general ca fiind mai acceptabilă comparativ cu cei din clasele primare și din gimnaziu, ceea ce susține ideea că, pe măsură ce înaintează în vârstă, copiii devin mai permisivi față de comportamentul simulant. Conform studiilor anterioare copiii mai mari consideră minciuna ca fiind mai acceptabilă comparativ cu cei mai mici (Lavoie și colab., 2016), având în vedere faptul că atitudinile copiilor față de minciună se schimbă către finalul ciclului primar. Utilizând același chestionar de măsurarea a acceptabilității minciunii, Goosie (2014) nu a identificat diferențe de vârstă, dar această discrepanță în rezultatele obținute poate fi cauzată de mărimea mult mai mare a eșantionului folosit în studiul nostru.

În diferitele grupe de vârstă, nu am observat să existe *diferențe de gen* în ceea ce privește acceptabilitatea minciunii. În studiul realizat de Goosie (2014) băieții au raportat un nivel mai crescut de acceptabilitate, dar eșantionul studiat nu era echilibrat din punct de vedere al genului participanților, ceea ce ar putea explica rezultatele contradictorii. Studiile anterioare care au utilizat aceeași scală de acceptabilitate a minciunii în rândul adulților (Oliveira & Levine 2008), precum și studiile pe copii, care au vizat evaluarea morală a adevărului și a minciunii (Engarhos și colb., 2019), susțin rezultatele noastre, infirmând diferențele de gen în acceptabilitatea minciunii.

Din perspectiva diferențelor interindividuale, am arătat că nivelul scăzut de *anxietate* prezice un nivel scăzut de acceptabilitate a minciunii. În studiul 1 am identificat o relație similară între anxietatea socială a copiilor și a adolescenților și probabilitatea auto-raportată de a spune diferite tipuri de minciuni (Buta și colab., 2020), sugerând că acei copiii cu un nivel scăzut de

anxietate poate resimți mai puțină frică sau vinovăție și să își asume mai multe riscuri atunci când mint, ceea ce i-ar predispune spre a folosi anumite tipuri de minciuni.

Nivelul scăzut de *căutare de senzații* reprezintă un alt factor cu rol predictiv pentru acceptabilitate scăzută a minciunii în analizele realizate pentru întregul eșantion. Acest rezultat s-ar putea datora faptului că persoanele cu nivel scăzut de căutare a senzațiilor tind să respecte regulile și sunt, astfel, mai susceptibili la factorii de socializare care impun onestitatea. Adolescenții tineri cu niveluri crescute de căutare de senzații sunt și mai impulsivi și au de inhibiție comportamentală mai scăzută (Zuckerman, 2014; Perez-Fuentes et al., 2016), ceea ce îi predispune la asumarea de riscuri și comportament simulant.

Nivelul de *dezirabilitate socială* al copiilor și al adolescenților nu a fost asociat cu acceptabilitatea minciunii. Acest rezultat trebuie interpretat cu precauție, având în vedere că alte studii au relaționat nivelul gestionarea impresiei sociale la adulți cu frecvența sau succesul comportamentului simulant (Kashy & DePaulo, 1996).

Din perspectivă exploratorie, am investigat *atitudinile* copiilor *față de școală și față de profesori, relațiile lor interpersonale și relația cu părinții* în raport cu acceptabilitatea minciunii. Din câte cunoaștem, acesta este primul studiu care a indicat faptul că *atitudinile mai pozitive față de școală și față de cadrele didactice* prezic un nivel scăzut de acceptabilitate a minciunii. Astfel, copiii care au o interacțiune pozitivă cu mediul școlar poate au o tendință mai scăzută de a adopta comportamente simulante, fie datorită faptului că au învățat din mediul școlar să nu spună minciuni (Popliger și colab., 2011), fie pentru că sunt mai puțin dispuși să mintă pentru a evita pedepsele la școală (Talwar & Crossman, 2011).

Relațiile pozitive cu cei de aceeași vârstă prezic o acceptabilitate scăzută a minciunii. În concordanță cu studiile realizate de Kashy și DePaulo (1996), rezultatele noastre sugerează că acei copiii cu relații interpersonale mai calitative au și atitudini mai puțin permissive față de minciună.

Motivul de la baza acestei asocieri ar putea fi preferințele pentru ceilalți (engl. *other regarding preferences*) ale copiilor, Maggian and Villeval (2013) observând o tendință mai redusă de a minți în rândul copiilor care sunt mai preocupați de bunăstarea celorlalți.

Contrar ipotezelor formulate de noi, *relația copiilor cu părinții* nu reprezintă un factor predictiv pentru acceptabilitatea minciunii. Acest rezultat contrazice studiile anterioare asupra importanței relației cu părinții în a prezice mai puțin secrete și mai multă onestitate din partea copiilor (Smetana și colab., 2006). În ciuda acestui fapt, trebuie menționat că am evaluat doar percepția unilaterală a copiilor asupra acestei relații, fără a utiliza o metodă de evaluare obiectivă sau de colectare a datelor din mai multe surse.

2.2.4.1. Limite

Printre limitele studiului prezent, una dintre cele mai importante este faptul că instrumentele de evaluare care se bazează pe raportările participanților nu reprezintă cea mai bună modalitate de investigare a acceptabilității minciunii pe parcursul vieții, în special dacă se iau în considerare dificultățile de auto-monitorizare specifice copiilor mai mici. De asemenea, studiul a vizat conceptul unitar de acceptabilitate a minciunii, fără a investiga atitudinile copiilor față de diferite tipuri de minciuni. În ciuda eforturilor depuse, eșantionul inclus în studiu nu a fost echilibrat din punct de vedere al vârstei, aspect care poate influența rezultatele obținute în ceea ce privește diferențele de vârstă, cei mai mulți participanți fiind elevi de gimnaziu ($N = 525$), cu un număr mai scăzut de elevi din clasele primare ($N = 210$) și de liceu ($N = 86$). De asemenea, cercetarea a investigat aspectele de interes într-un eșantion tipic, cu participanți care prezintă nivel scăzut de anxietate și căutare de senzații, existând posibilitatea de a obține rezultate diferite dacă eșantionul ar fi inclus persoane din grupa de risc în raport cu anxietatea și căutarea de senzații.

Capitolul III. PERCEPȚIA AUTENTICITĂȚII INDICATORILOR EMOȚIONALI ȘI ÎNȚELEGEREA EMOȚIILOR

3.1 Studiul 3: Dezvoltarea inventarului *Transylvania Emotional Expression Authenticity Inventory (TEXA-I)*

3.1.1. Introducere

Recent, a existat un interes pentru cercetarea științifică privind autenticitatea expresiilor emoționale și a modului în care oamenii pot detecta această autenticitate. Deoarece acest domeniu de studiu este încă în curs de dezvoltare, există o serie de preocupări metodologice în ceea ce privește instrumentele de evaluare utilizate. Pentru a evalua percepțiile privind autenticitatea este nevoie de stimuli adecvați care să conțină exemple de expresii autentice și inautentice, susținute de starea emoțională reală a oamenilor. Cu toate acestea, stimulii existenți au anumite limitări. Prin urmare, scopul principal al studiului nostru a fost acela de a crea un nou inventar de imagini și videoclipuri cu expresii emoționale autentice și inautentice, care să fie utilizat pentru cercetări viitoare, denumit Transylvania Emotional Expression Authenticity Inventory (TEXA-I).

Expresiile emoționale diferă în funcție de discrepanța dintre emoția resimțită și cea exprimată. Ca atare, o expresie poate fi *autentică* (starea emoțională a persoanei corespunde expresiei sale exterioare), *suprimată* (persoana trăiește o emoție, dar exprimă o stare neutră), *mimată* (persoana nu trăiește o anumită emoție, dar exprimă una în exterior) și *disimulată* (persoana trăiește o emoție, dar afișează o emoție diferită în exterior). Mai multe studii au arătat că indivizii adulți au un nivel relativ scăzut de discriminare a (in)autenticității expresiilor emoționale, cu o rată de succes puțin peste 50% (Hess & Kleck, 1994; Porter & ten Brinke, 2008). Oamenii pot identifica autenticitatea expresiilor emoționale fericite, dar au dificultăți în a discrimina veridicitatea expresiilor emoționale negative (Dawel et al., 2015).

3.1.1.2. Stimulii existenți folosiți în evaluare

Fotografiile McLellan (McLellan, Johnston, Dalrymple-Alford & Porter, 2010) sunt, din câte cunoaștem, singurii stimuli care au evaluat emoția reală simțită de persoanele care apar în fotografii. Din cauza metodelor utilizate pentru crearea și verificarea acestora, identitățile protagoniștilor din aceste fotografii nu sunt aceleași în diferitele categorii de expresii emoționale. De asemenea, autorul recomandă utilizarea unui subset limitat la 25 de imagini, care s-au dovedit mai adecvate decât restul setului (T. McLellan, comunicare personală, 11 Mai 2016).

În 2016, Dawel și colaboratorii săi au creat *evaluări de autenticitate percepută* pentru mai mulți stimuli din bazele de date existente de expresii faciale, utilizate pe scară largă, precum stimulii faciali ai lui McLellan și a colaboratorilor săi. (2010), dar și pentru imagini relevante din presa de știri. Pe baza acestor stimuli, ei au generat două noi seturi de stimuli imagistici: unul pe care participanții lor l-au perceput ca fiind autentic și un alt set perceput ca fiind inautentic.

După cum sugerează Dawel și colaboratorii săi (2016), există mai multe *elemente-cheie* ale stimulilor meniți să investigheze autenticitatea expresiei emoționale, pe care am încercat să le acoperim în procesul de creare a noului inventar. Acestea se referă la: 1) sursa stimulilor (expresiile sunt pur și simplu mimate sau sunt provocate de anumite evenimente); 2) emoția pe care o simte de fapt protagonistul stimulului (persoana a declarat trăirea unei emoții sau nu); 3) prezența configurației faciale presupusă a sta la baza autenticității expresiei (de exemplu, dacă markerul Duchenne este vizibil sau nu); și 4) percepția observatorilor asupra stimulilor (stimuli percepuți ca fiind autentici vs. stimuli percepuți ca fiind inautentici).

Un alt aspect important al noului inventar pe care l-am dezvoltat se referă la modalitatea stimulilor, deoarece am creat atât stimuli fotografici și video, cât și expresii emoționale autentice/inautentice. Există numeroase dovezi care sugerează că *expresiile emoționale reprezentate într-o manieră dinamică în videoclipuri sunt mai bine recunoscute de către observatori, în comparație cu stimulii statici* (Sato et al., 2008; Wehrle, et al., 2000).

3.1.1.2. Studiul de față

Scopul nostru principal a fost de a crea un nou inventar de imagini și videoclipuri care prezintă expresii emoționale autentice și inautentice, pregătit să fie utilizat în studiile care vizează diferențierea între mai multe expresii emoționale autentice și inautentice. În consecință, au existat două faze importante ale studiului. În faza 1, am creat baza de date care conținea stimuli fotografici și video care înfățișau portretizări individuale ale expresiilor emoționale autentice și inautentice (adică suprimate, mimate, disimulate). Am dorit să ne bazăm pe o procedură de *inducere a emoțiilor* pentru a ne asigura că protagoniștii fotografiilor și videoclipurilor trăiesc efectiv o emoție sau o stare neutră. De asemenea, am folosit auto-evaluarea protagoniștilor pentru a verifica dacă emoția vizată era prezentă. În faza 2, evaluatori independenți au evaluat stimulii foto și video în ceea ce privește emoția exprimată (identificarea emoției) și autenticitatea (dacă emoția exprimată era autentică sau inautentică).

Ne-am așteptat ca: 1) stimulii imagistici să prezinte rate de recunoaștere mai mici decât cele ale stimulilor video, precum și rate de recunoaștere mai mici în comparație cu alți stimuli imagistici ale expresiilor emoționale din bazele de date existente; 2) stimulii care conțin expresii de fericire să fie etichetați cu mai multă precizie în ceea ce privește autenticitatea în comparație cu tristețea și expresiile neutre; și 3) stimulii autentici să fie recunoscuți cu mai multă precizie în ceea ce privește autenticitatea în comparație cu cei inautentici.

3.1.2. Metodologie

3.1.2.1. Crearea stimulilor imagistici și video

Am recrutat 29 de tineri adulți (18 femei și 11 bărbați, cu vârste cuprinse între 20 și 37 ani) pentru a fi protagoniștii expresiilor emoționale. Fiecare protagonist a trecut printr-o procedură de o oră, care a început cu o fază de inducere a emoțiilor, în care au vizionat un videoclip care le inducea anumite emoții. Ulterior, aceștia au trebuit să își imagineze o situație personală care să le

provoace bucurie, tristețe sau o stare neutră (de exemplu, obținerea/pierderea unui loc de muncă ideal, o zi obișnuită) și apoi să auto-raporteze starea emoțională. Pe baza răspunsurilor lor, am creat nouă scenarii imagine personalizate, în timpul cărora protagoniștii trebuiau să exprime o emoție care putea să corespundă cu ceea ce simțeau (autentică) sau putea fi incongruentă cu sentimentele lor (mimată, disimulată sau suprimată).

Am obținut în total *4536 de fotografii și 456 de videoclipuri*. Mai întâi, am eliminat stimulii protagoniștilor care nu au auto-raportat emoția pe care am încercat să o inducem și stimulii cu probleme tehnice. Pe baza evaluărilor preliminare și a unui studiu pilot, am selectat un set final de stimuli care să fie incluși în inventar și care să fie evaluați pentru autenticitatea lor percepută: *153 de fotografii și 135 de videoclipuri*.

3.1.2.2. Evaluarea stimulilor

Eșantionul a fost format din 250 de participanți (210 femei); 102 dintre ei au completat atât evaluarea pentru fotografii, cât și pentru videoclipuri.

Pentru evaluarea fotografiilor, participanții au vizionat 153 de fotografii (într-o ordine aleatorie) și au răspuns la 3 întrebări: "Ce emoție exprimă persoana din imagine?" (bucurie, tristețe sau nicio emoție anume); "Cât de reală sau falsă vi se pare expresia persoanei din imagine?" (variind de la -3 pentru foarte falsă până la 3 pentru foarte reală); și, dacă au răspuns -3, -2 sau -1 la a doua întrebare, au fost întrebați "Ce emoție credeți că simte de fapt persoana din imagine?" (bucurie, tristețe sau nicio emoție anume). Pentru evaluarea videoclipurilor, participanții au vizionat 135 de videoclipuri și au răspuns la a doua și a treia întrebare dintre cele detaliate mai sus.

3.1.3. Rezultate

Rata medie de succes (engl. *hit rate*) a stimulilor TEXA-I (de câte ori, în procente, imaginile au fost evaluate ca reflectând emoția țintă) a fost de 57,7% (SD = 8,05) pentru

videoclipuri și de 29,4% (SD = 5,22) pentru fotografiile. Tabelul 4 prezintă rata de succes corespunzătoare fiecărei categorii de expresii, pentru fotografiile și videoclipurile.

Tabelul 4. Datele descriptive ale ratei medii de succes pentru fotografiile și videoclipurile

		Minim	Maxim	Media (%)	Abaterea standard
Rate pentru stimulii fotografici	Bucurie autentică	48.15	84.34	67.01	8.43
	Bucurie inautentică (tristețe)	8.98	47.34	34.30	11.02
	Bucurie inautentică (neutru)	2.44	53.57	32.01	14.67
	Tristețe autentică	13.61	65.45	32.66	15.09
	Tristețe inautentică (fericire)	.00	36.31	16.59	11.91
	Tristețe inautentică (neutru)	2.42	43.79	14.46	12.39
	Neutru autentic	11.90	52.10	25.98	10.52
	Neutru inautentic (fericire)	13.10	38.10	22.80	5.93
	Neutru inautentic (tristețe)	11.83	33.53	23.15	5.59
Rate pentru stimulii video	Bucurie autentică	62.00	96.00	80.40	10.33
	Bucurie inautentică (tristețe)	18.00	89.00	54.13	22.30
	Bucurie inautentică (neutru)	13.00	93.00	57.40	25.85
	Tristețe autentică	12.00	88.00	53.07	21.93
	Tristețe inautentică (fericire)	35.00	93.00	65.40	15.91
	Tristețe inautentică (neutru)	15.00	84.00	53.07	23.69
	Neutru autentic	24.00	74.00	54.67	13.23
	Neutru inautentic (fericire)	21.00	66.00	46.53	11.84
	Neutru inautentic (tristețe)	35.00	87.00	54.47	16.08

Note. Mediile îngroșate indică rate peste nivelul șansei.

Am calculat, de asemenea, ratele de succes pentru evaluările emoției reale din spatele expresiilor emoționale inautentice. Rezultatele sunt prezentate în Figurile 1 și 2.

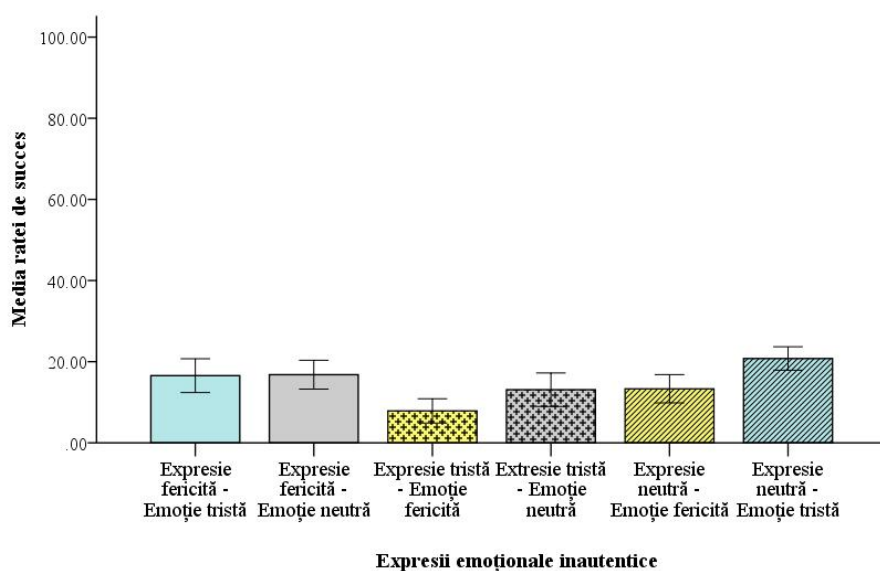

Figura 1. Ratele de succes pentru identificarea emoției reale din spatele expresiilor emoționale inautentice (stimuli fotografici)

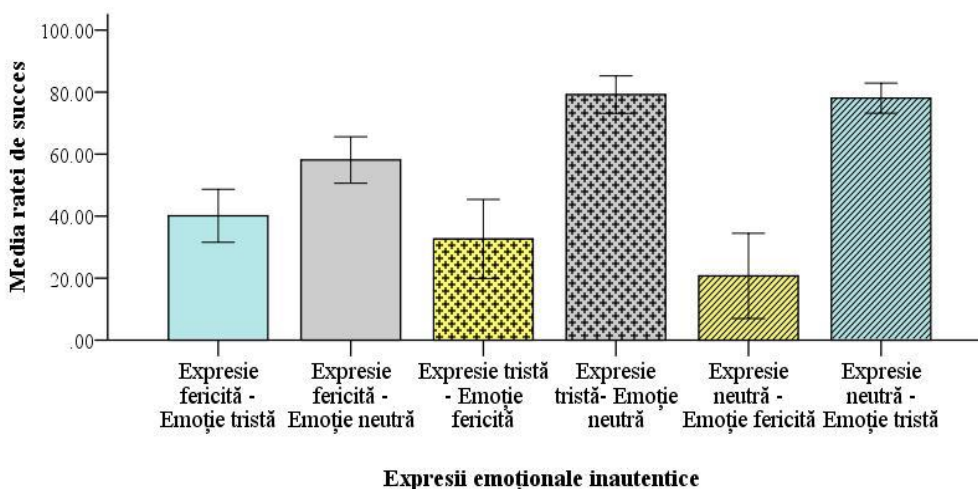

Figura 2. Ratele de succes pentru identificarea emoției reale din spatele unor expresii emoționale inautentice (stimuli video).

Am realizat o analiză de varianță (ANOVA) cu măsurători repetate de tipul 2 x 3 x 2 a evaluărilor privind autenticitatea care a inclus: 2 tipuri de stimuli (fotografiile vs. videoclipuri), 3 tipuri de emoții (bucurie, tristețe, stare emoțională neutră) și două tipuri de autenticitate (autentic vs. inautentic). Am obținut un efect principal al tipului de stimul, $F(1, 101) = 52.22, p = .0001, \eta^2$ parțial = .34, stimulii video fiind per total percepuți mai precis în termeni de autenticitate ($M = .59; ES = .01$) decât stimulii fotografici ($M = .53; SE = .01$). De asemenea, am obținut și un efect principal al emoției, $F(2, 100) = 180.02, p = .0001, \eta^2$ parțial = .64, cu diferențe semnificative între tipurile de emoție. Expresia emoțională de bucurie a avut cele mai mari scoruri de recunoaștere ($M = .69; ES = .01$), urmate de expresiile emoționale de tristețe ($M = .53; ES = .01$) și cele neutre ($M = .50; ES = .01$). Am descoperit și un efect principal al tipului de expresie emoțională, $F(1, 101) = 35.56, p = .0001, \eta^2$ parțial = .26, expresiile autentice ($M = .61; ES = .01$) fiind per total recunoscute mai bine decât cele inautentice ($M = .50; ES = .01$). Totodată, rezultatele au arătat și efecte de interacțiune semnificative, precum un efect al tipului de stimul * tipului de autenticitate, $F(1, 101) = 30.8, p = .0001, \eta^2$ parțial = .23, un efect al tipului de emoție * tipului de autenticitate $F(2, 100)$

= 61.15, $p = .0001$, η^2 parțial = .38, și un efect al tipului de stimul * tipului de emoție * tipului de autenticitate, $F(2, 100) = 18.24$, $p = .0001$, η^2 parțial = .15.

Pentru a pune mai bine în evidență aceste efecte de interacțiune am realizat teste t pentru eșantioane perechi, testând perechi de evaluări ale expresiilor emoționale. Pentru o descriere detaliată a mediilor, a abaterilor standard și a valorilor t a se vedea Tabelele 5, 6 și 7.

Tabelul 5. Diferențe între nivelurile de recunoaștere a autenticității expresiilor emoționale pentru fotografii și videoclipuri

Variabila	N	Fotografii		Videoclipuri		t	p
		M	SD	M	SD		
Bucurie autentică	102	.81	.19	.74	.16	3.49	.001
Bucurie inautentică	102	.43	.18	.59	.17	-8.85	.001
Tristețe autentică	102	.56	.16	.52	.20	1.42	.159
Tristețe inautentică	102	.45	.16	.60	.13	-8.91	.001
Neutru autentic	102	.50	.17	.56	.20	-2.45	.016
Neutru inautentic	102	.43	.15	.51	.15	-3.69	.001

Notă. Rezultatele îngroșate indică diferențe semnificative.

Tabelul 6. Diferențe între nivelurile de recunoaștere a autenticității expresiilor emoționale pentru expresiile autentice și inautentice

Variabila	N	Autentic		Inautentic		t	p
		M	SD	M	SD		
Fericire (fotografii)	102	.82	.19	.44	.18	15.49	.001
Tristețe fotografii	102	.57	.17	.44	.16	6.18	.001
Neutru (fotografii)	102	.49	.17	.42	.15	3.29	.001
Fericire (videoclipuri)	102	.75	.15	.57	.17	9.25	.001
Tristețe (videoclipuri)	102	.53	.19	.60	.14	-3.18	.002
Neutru (videoclipuri)	102	.53	.23	.51	.16	1.11	.269

Notă. Rezultatele îngroșate indică diferențe semnificative.

Tabelul 7. Diferențe între niveluri de recunoaștere a autenticității expresiilor emoționale pentru emoțiile de fericire, tristețe sau neutre

	N	<i>Bucurie</i>		<i>Tristețe</i>		<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Bucurie</i>		<i>Tristețe</i>		<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Bucurie</i>		<i>Tristețe</i>		<i>t</i>	<i>p</i>
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
Autentic (fotografii)	102	.82	.19	.57	.17	14.42	.001	.82	.19	.49	.17	16.83	.001	.57	.17	.49	.17	6.22	.001
Inautentic (fotografii)	102	.44	.18	.44	.16	.26	.797	.44	.18	.42	.15	1.41	.160	.44	.16	.42	.15	1.48	.141
Autentic (videoclipuri)	102	.75	.15	.53	.19	16.47	.001	.75	.15	.53	.23	13.12	.001	.53	.19	.53	.23	-.41	.679
Inautentic (videoclipuri)	102	.57	.17	.60	.14	-1.77	.078	.57	.17	.51	.16	5.06	.001	.60	.14	.51	.16	7.02	.001

Notă. Rezultatele îngroșate indică diferențe semnificative.

3.1.4. *Discuții*

Scopul principal al acestui studiu a fost de a crea un nou inventar cu imagini și videoclipuri care prezintă expresii emoționale autentice și inautentice, Transylvania Emotional Expression Authenticity Inventory (TEXA-I). Inventarul conține *153 de imagini și 135 de videoclipuri scurte*. Acestea pot fi utilizate pentru studii viitoare, folosind evaluările de autenticitate percepută ca modalitate de a le selecta pe cele mai adecvate în funcție de întrebările de cercetare. Acest inventar este al doilea (primul fiind fotografiile McLellan; McLellan et al., 2010) care a fost conceput în mod special pentru a conține expresii autentice și inautentice ale emoțiilor și singurul, după cunoștințele noastre, care conține stimuli video cu astfel de expresii.

După cum au remarcat Dawel și colaboratorii (2016), domeniul de cercetare privind autenticitatea expresiilor emoționale a dus lipsă de un set cuprinzător de stimuli. Fotografiile McLellan (McLellan et al., 2010) nu au avut seturi complete de expresii emoționale, în timp ce seturile de imagini percepute ca fiind autentice/inautentice obținute de Dawel și colaboratorii nu conțineau, în cea mai mare parte, stimuli susținuți de emoții induse și de auto-raportarea protagoniștilor. De asemenea, ambele surse au inclus doar stimuli statici, imagistici. Prin urmare, inventarul nostru reprezintă o contribuție valoroasă și necesară de stimuli statici și dinamici creați pentru a ilustra efectiv toate tipurile de expresii autentice și inautentice pentru fericire, tristețe și stare emoțională neutră, fiind însoțite de evaluări ale autenticității lor percepute.

În comparație cu stimulii din alte baze de date ale expresiilor emoționale de fericire, tristețe sau neutre (Kim et al., 2017; Meuwissen et al., 2017, Van der Schalk et al., 2011), ratele de reușită obținute în studiul nostru au fost mult mai mici, dat fiind faptul că sarcina a fost mai solicitantă. În timp ce videoclipurile s-au situat mult mai bine decât fotografiile, ratele de

reușită au fost în continuare comparabil mai mici decât cele ale altor stimuli. Acest lucru este în concordanță cu studiile existente care arată că oamenii au, în general, dificultăți în identificarea autenticității expresiilor emoționale (Hess & Kleck, 1994; Porter & ten Brinke, 2008). Dacă interpretăm acest lucru din punctul de vedere al comportamentului simulat, considerând expresiile inautentice ca fiind parte din comportamentul simulant, rezultatele noastre (mai ales pentru stimulii video) sunt similare cu cele obținute în literatura de specialitate privind detectarea comportamentului simulat (Levine, 2015).

Rezultatele noastre au arătat că *participanții au avut rate mai bune de recunoaștere a autenticității pentru videoclipuri în comparație cu fotografiile*, ceea ce confirmă constatările existente cu privire la superioritatea stimulilor video dinamici (Sato et al., 2008; Van Der Schalk et al., 2011; Wehrle et al., 2000). Acest lucru s-ar putea datora faptului că videoclipurile conțin mai multe surse de informații relevante, deoarece observatorii pot vedea o emoție desfășurându-se dinamic de la început până la sfârșit, văd mișcările faciale și gesturile din partea superioară a corpului, precum și indicatori vocali care ar putea fi relevanți pentru recunoașterea emoțiilor (ten Brinke, MacDonald, Porter și O'Connor, 2012). Am constatat, de asemenea, un efect al emoției, deoarece *expresiile de bucurie au fost mai bine recunoscute decât cele de tristețe și neutre, iar expresiile de tristețe au fost, de asemenea, mai bine identificate decât expresiile neutre*. Acest lucru este în concordanță cu cercetările anterioare privind recunoașterea emoțiilor, precum și cu rezultatele obținute în bazele de date anterioare cu stimuli de recunoaștere a emoțiilor (Kim et al., 2017; Meuwissen et al., 2017; Van Der Schalk et al., 2011; Tottenham et al., 2009).

În general, expresiile autentice au fost etichetate cu mai multă precizie în ceea ce privește autenticitatea în comparație cu cele inautentice. Analizând efectele de interacțiune, am observat că, *la nivelul tuturor emoțiilor, expresiile autentice au avut rate de recunoaștere*

mai mari în comparație cu cele inautentice. Acest lucru sugerează că manifestarea emoțională autentică ar putea fi mai intensă (Porter & ten Brinke, 2008) și, prin urmare, mai ușor de identificat. A existat o *excepție notabilă pentru stimulii video, în care tristețea inautentică a fost mai bine recunoscută decât tristețea autentică.* Este posibil ca, din cauză că am folosit un context apropiat de cel natural și am recrutat protagoniști care nu sunt actori, tristețea autentică prezentată de protagoniștii noștri să nu se potrivească cu expresiile prototipice la care se așteptau observatorii. Există o mare variabilitate în modul în care oamenii afișează tristețea pe fața lor, care ar putea să nu semene deloc cu fața încruntată la care ne așteptăm sau la care suntem învățați să fim atenți (Barrett, 2018), iar rezultatele noastre ar putea reflecta chiar acest aspect.

Ca element inovator, am investigat, de asemenea, dacă observatorii pot identifica *emoția reală* ascunsă în spatele unei expresii inautentice. Observatorii nu au putut identifica emoția reală dacă li s-au prezentat fotografii. Cu toate acestea, ei *au putut identifica emoția reală prezentată în videoclipuri pentru anumite tipuri de expresii:* expresiile mimate de fericire și tristețe și tristețea suprimată. Acest lucru ar putea sugera că, atunci când li se prezintă suficiente informații dinamice din videoclipuri, cum ar fi o expresie care se desfășoară în mișcare, indicatori verbali și alte mișcări ale capului sau ale umerilor, observatorii ar putea avea capacitatea de a recunoaște ceea ce simte de fapt o persoană.

3.1.4.1. Limite

Cercetarea noastră are anumite limite importante, cum ar fi faptul că inventarul include doar modele albe, Caucaziene, cu vârstă și nivel de educație similare. De asemenea, inventarul conține stimuli pentru bucurie, tristețe și expresii neutre, fără a include expresii pentru alte emoții negative, cum ar fi frica sau furia. Atunci când am creat stimulii, nu am controlat poziția protagoniștilor sau direcția privirii lor, deoarece am dorit să acordăm prioritate confortului

acestora și să ne asigurăm că aceștia transmit expresia emoțională în direcția și postura pe care le-ar folosi în viața de zi cu zi. În mod similar, deși am controlat pentru stările emoționale induse protagoniștilor, nu putem fi siguri că procedura noastră de inducere a emoțiilor a fost 100% reușită și că protagoniștii au simțit efectiv emoția pe care au raportat-o. Având în vedere că procedura s-a desfășurat într-un context de laborator, este posibil ca aceștia să își fi raportat pur și simplu starea emoțională din dorința de a finaliza scenariul sau de a răspunde într-un mod dezirabil din punct de vedere social.

3.2. Studiu 4: Percepția expresiilor emoționale autentice și inautentice de către preșcolari. Legătura cu competențele sociale.

3.2.1. Introducere

Un număr vast de cercetări au investigat modul în care copiii înțeleg și recunosc emoțiile celorlalți, deoarece această abilitate este o parte esențială a relațiilor umane. Totuși, știm mult mai puține despre abilitatea copiilor de a determina autenticitatea expresiilor emoționale.

Conform rezultatelor existente, copiii de vârstă școlară pot distinge între zâmbetele reale și cele false, dar performanța lor este mai slabă decât cea a adulților (Del Giudice & Colle, 2007; Gosselin, Beaupre, & Boissonneault, 2002). Mai recent, Song, Over și Carpenter (2016) au descoperit că abilitatea de a *diferenția între zâmbetele reale și cele false* apare la vârsta de 3 ani, dar este mai evidentă începând cu 4 ani.

Deși se pare că copiii sunt oarecum capabili să recunoască autenticitatea zâmbetelor, performanța lor privind *expresiile emoțiilor negative* este mai puțin precisă. Dawel, Palermo, O’Kearney și McKone (2015) au arătat că copiii (8-12 ani) pot identifica autenticitatea zâmbetelor, dar performanțele lor sunt mai slabe comparativ cu cele ale adulților. În cazul emoțiilor negative, frică și tristețe, copiii nu au putut diferenția între expresiile autentice și

inautentice. Adulții au putut discrimina autenticitatea expresiilor de tristețe, dar nu și a celor de frică. Dawel și colaboratorii (2015) au sugerat că recunoașterea autenticității expresiilor de tristețe și de frică este o sarcină dificilă care necesită o procesare complexă a indicatorilor faciali și apelarea la propria experiență cu expresiile emoționale inautentice. Aceste abilități cu siguranță se maturizează la stadii de dezvoltare ulterioare. Serrat et al. (2020) de asemenea, au investigat discriminarea între expresiile autentice și inautentice ale emoțiilor negative, într-un eșantion de copii cu vârste cuprinse între 3 și 8 ani. Rezultatele au arătat că *abilitatea de a recunoaște autenticitatea expresiilor emoționale negative se dezvoltă între vârstele de 4 și 6 ani, dar devine mai stabilă după vârstă de 6 ani.*

Deși multe date științifice arată că competențele sociale sunt relaționate cu înțelegerea emoțiilor (Trentacosta & Fine, 2020), știm puțin despre relația dintre abilitatea copiilor de a recunoaște autenticitatea expresiilor emoționale și abilitățile lor sociale. Pons și Harris (2019) sugerează că acei copii care au o bună înțelegere a emoțiilor ascunse sunt mai populari și se descurcă mai bine la a rezolva conflicte interpersonale, indicând o legătură plauzibilă între recunoașterea expresiilor emoționale autentice și competențele lor sociale.

3.2.1.1. Studiul de față

Obiectivul principal a studiului nostru a fost să investigăm abilitatea preșcolarilor de a identifica autenticitatea expresiilor de bucurie și tristețe într-un eșantion de copii cu vârstele cuprinse între 3 și 6 ani, împărțiți în două grupe educaționale distincte. Din câte știm, acesta este primul studiu care investighează atât expresiile emoționale pozitive cât și cele negative la copii mai mici de 8 ani.

Bazându-ne pe rezultatele obținute de Dawel et al. (2015), ne-am așteptat la un efect al emoției, în sensul că expresiile de bucurie vor fi recunoscute mai ușor decât cele de tristețe. Datorită faptului că expresiile autentice sunt de obicei mai intense în configurarea lor (Dawel

et al., 2016; Porter & Brinke, 2008), este plauzibil să găsim și un efect al tipului de autenticitate, în sensul că expresiile autentice vor fi identificate mai ușor.

Ne-am așteptat la diferențe în funcție de vârstă privind abilitatea de recunoaștere a autenticității expresiilor emoționale, și anume, preșcolarii mai mari să aibă o performanță mai bună în recunoașterea expresiilor emoționale autentice.

Un alt obiectiv al studiului a fost să explorăm posibila legătură dintre abilitatea copiilor de a recunoaște autenticitatea expresiilor emoționale și competențele lor sociale, în special abilitățile lor interpersonale și comportamentul prosocial.

3.2.2. Metodologie

3.2.2.1. Participanți

Un total de 74 de copii au participat la studiu, având vârste cuprinse între 3 și 6 ani (*media vârstei* = 4.51, *SD* = 1.01, 43 fete); 33 dintre ei erau în grupa mică (3 și 4 ani) și 41 în grupa mare (5 și 6 ani).

3.2.2.2. Instrumente

Am controlat pentru abilitatea copiilor de a recunoaște și a eticheta 4 *expresii emoționale de bază*: bucurie, tristețe, furie și frică. În acest scop am construit o probă care conține 16 imagini din baza de date Radboud Faces Database (Langner et al., 2010), cu 4 itemi diferiți pentru fiecare emoție.

Pentru a măsura *recunoașterea expresiilor emoționale autentice* am folosit stimuli pictoriali din inventarul descris în Studiul 3, corespunzând cu 2 emoții: bucurie și tristețe și 2 tipuri de autenticitate: expresii autentice și inautentice.

Proba a inclus o etapă de introducere în care examinatorul a vorbit despre expresii autentice și inautentice folosind o poveste scurtă cu exemple de copii care își exprimă emoțiile sau le ascund. Copiilor li s-au prezentat cele 16 imagini din TEXA-I și răspunsurile lor au fost

înregistrate de examinator. Copiilor li s-a cerut să decidă dacă băiatul/fata din imagine se simțea cu adevărat fericit(ă)/trist(ă) sau dacă el/ea doar se prefăcea a fi fericit(ă)/trist(ă). Copiii puteau răspunde arătând cu degetul spre o tablă cu două emoticoane. Scorurile pentru fiecare tip de expresie emoțională erau cuprinse între 0 (dacă nu au identificat nici una dintre cele 4 expresii) și 100% (dacă au identificat corect toate cele 4 expresii).

În plus, am măsurat *abilitățile interpersonale și comportamentul prosocial* al copiilor folosind două subscale ale scalei de Screening a Competențelor Sociale (Ștefan, et al., 2009) din platforma PEDa.

3.2.3. Rezultate

Pentru a testa efectele tipului de emoție, a tipului de autenticitate și a grupului de vârstă asupra *recunoașterii autenticității expresiilor emoționale* am folosit un ANOVA mixt 2 x 2 x 2 cu emoția (bucurie vs. tristețe) și autenticitatea (autentic vs. inautentic) ca factori intra-subiect și grupul de vârstă (grupa mică vs. grupa mare) ca factor inter-subiect. Rezultatele au indicat un efect principal al tipului de emoție, $F(1, 72) = 32.45, p = .0001$, parțial $\eta^2 = .31$, copiii având scoruri totale de recunoaștere mai mari pentru bucurie ($M = 77.26; ES = 1.79$) decât pentru tristețe ($M = 60.43; ES = 2.21$). De asemenea, s-a observat un efect principal al tipului de autenticitate, $F(1, 72) = 8.28, p = .005$, parțial $\eta^2 = .010$, copiii având un scor de recunoaștere mai mare pentru expresiile autentice ($M = 74.49; ES = 2.34$) comparativ cu cele inautentice ($M = 63.20; ES = 2.44$). A existat de asemenea, un efect de interacțiunii între tipul de emoție și tipul de autenticitate, $F(1, 72) = 20.64, p = .0001$, parțial $\eta^2 = .022$. Analizele post-hoc au fost realizate cu teste t pentru eșantioane pereche. Rezultatele au arătat că copiii au avut cea mai bună recunoaștere pentru expresiile autentice de bucurie ($M = 88.85; AS = 19.91$) comparativ cu expresiile inautentice de bucurie ($M = 88.85; AS = 19.91$), $t(73) = 5.82, p = .0001$, tristețe

autentică ($M = 58.78$; $AS = 31.9$), $t(73) = 7.81$, $p = .0001$, și triste inautentică ($M = 60.81$; $AS = 29.28$), $t(73) = 6.83$, $p = .0001$. Nu s-au găsit alte efecte de interacțiune semnificative.

Mai mult, am descoperit un efect semnificativ al grupei de vârstă, $F(1, 72) = 21.62$, $p = .0001$, parțial $\eta^2 = .023$. Preșcolarii mici (3 – 4 ani) au avut un scor de recunoaștere mai bun pentru aceste expresii ($M = 75.19$; $ES = 2.03$) decât preșcolarii mari (5 – 6 ani) ($M = 65.20$; $ES = 1.82$). Rezultatele sunt reflectate și în procentajele din Tabelul 8.

Tabelul 8. Procentajul copiilor care au obținut scoruri peste nivelul șansei (75% sau mai mult) în recunoașterea autenticității expresiilor emoționale

	Bucurie autentică	Bucurie inautentică	Tristețe autentică	Tristețe inautentică
3 – 4 ani (N = 33)	100%	63.6%	57.6%	69.7%
5 – 6 ani (N = 41)	78%	46.3%	43.9%	41.5%
Toți preșcolarii (N=74)	87.8%	54.1%	50%	54.1%

Controlând pentru vârstă, corelațiile Pearson au arătat o asociere între abilitatea copiilor de a recunoaște bucuria inautentică și comportamentul lor prosocial, $r = .31$, $p = .008$, copiii cu niveluri scăzute de comportament prosocial având de asemenea o recunoaștere mai slabă a bucuriei inautentice.

3.2.4. Discuții

Cercetarea noastră a arătat că majoritatea preșcolarilor au putut identifica bucuria autentică cu mult peste nivelulul șansei, având totuși performanțe slabe spre moderate în ceea ce privește identificarea bucuriei și tristeții inautentice și a tristeții autentice.

Am descoperit de asemenea un efect neașteptat al vârstei, copiii mai mici având o mai bună recunoaștere per total a expresiilor emoționale decât copiii mai mari. În cele din urmă, am descoperit o relație între abilitatea preșcolarilor de a identifica bucuria inautentică și comportamentul lor prosocial.

*Majoritatea copiilor au identificat autenticitatea expresiilor emoționale de bucurie autentică peste nivelul șansei (87%). Aproximativ jumătate dintre copii au putut identifica autenticitatea din spatele expresiilor de tristețe autentică (50%) și bucurie inautentică (54.1%) și tristețe inautentică (54.1%). Rezultatul este similar cu cel obținut de Serrat și colaboratorii (2020), arătând că *abilitatea de a recunoaște autenticitatea expresiilor emoționale negative este prezentă pentru unii copii între 4 și 6 ani, dar devine stabilă după vârsta de 6 ani.**

Rezultatele noastre sugerează că preșcolarii *s-au descurcat mai bine în identificarea autenticității din spatele expresiilor de bucurie decât a expresiilor de tristețe.* Probabil că recunoașterea autenticității expresiilor de tristețe constituie o sarcină dificilă care este cel mai probabil stăpânită mai bine la etape de dezvoltare ulterioare (Dawel et al., 2015). Copiii au avut *rate de recunoaștere mai mari per total pentru expresiile autentice decât pentru cele inautentice.* Există date care arată că unii copii, chiar și preșcolari, se bazează pe intensitatea expresiilor când evaluează autenticitatea (Dawel et al., 2015; Del Giudice and Colle, 2007; Thibault et al., 2009). În plus, expresiile autentice sunt de obicei mai intense în configurația lor (Dawel et al., 2016; Hess, Porter & Brinke, 2008), sugerând că poate copiii au folosit intensitatea crescută a expresiilor autentice ca un indiciu în etichetarea corectă a acestora.

În plus, copiii au avut *un nivel mai ridicat de recunoaștere a zâmbetelor autentice decât a tuturor celorlalte tipuri de expresii,* sprijinind rezultatele obținute de Song și colaboratorii (2016) ce susțin că preșcolarii pot diferenția între zâmbetele reale și cele false. Acest rezultat poate fi explicat plauzibil prin folosirea intensității ca un indicator al autenticității, din moment ce zâmbetele autentice sunt relativ intense în configurarea lor facială.

Privind *efectele vârstei,* surprinzător, datele noastre au arătat că preșcolarii de 3 – 4 ani au avut o performanță mai bună în recunoașterea autenticității expresiilor emoționale. Interpretăm acest rezultat ca fiind cel mai probabil un artefact al acestui eșantion. Se poate că

examinatorul *fără să vrea să fi accentuat mai mult instrucțiunile privind autenticitatea expresiilor emoționale* pentru grupa preșcolarilor mici. S-ar putea ca performanța scăzută a preșcolarilor mai mari s-a datorat faptului că ei au fost *mai suspicioși față de expresiile emoționale pe care le-au evaluat*, din moment ce copiii mai mari au o înțelegere mai bună a faptului că emoțiile pot fi ascunse (Banerjee, 1997; Pons et al., 2004) dar nu au destulă experiență personală pentru a aplica această informație socială (Kromm et al., 2014).

Pentru prima dată în literatură am arătat că acei copiii cu *niveluri scăzute de comportament prosocial au avut de asemenea o performanță mai slabă în recunoașterea bucuriei inautentice*. Dată fiind distorsionarea existentă în atribuirea unei etichete autentice expresiilor faciale (Dawel et al., 2016) este posibil că acei copii cu comportament prosocial scăzut să se fi bazat pe această tendință de a eticheta zâmbetele inautentice că fiind adevărate. Poate că acești copii nu au beneficiat de destule *interacțiuni sociale relevante* pentru a putea discrimina autenticitatea zâmbetelor.

3.2.4.1. Limite

Pentru a minimiza impactul solicitărilor cognitive și pentru a menține timpul de aplicare a măsurătorilor cât mai scurt posibil, nu am inclus nici o măsurătoare a funcțiilor executive sau a abilităților lingvistice. Din aceleași motive metodologice, am limitat numărul de stimuli la 4 pentru fiecare expresie emoțională, în timp ce un număr mai mare de exemple ne-ar fi permis să realizăm o măsurătoare mai detaliată. În plus, am ales să folosim fotografiile din TEXA-I în ciuda ratei superioare de recunoaștere pentru videoclipuri, în principal pentru a minimiza posibilele efecte de distragere pe care videoclipurile le-ar fi putut avea asupra atenției copiilor.

3.3. Studiul 5: Înțelegerea emoțiilor și simptomele de anxietate în rândul copiilor de vârstă școlară³

3.3.1. Introducere

În ultimii ani a existat un interes deosebit pentru relația dintre anxietate și competențele emoționale. Pentru ca un individ să își gestioneze cu succes o stare emoțională, acesta are nevoie și de *cunoștințe despre apariția și gestionarea emoțiilor*, studiile sugerând o relație bidirecțională între cele două (Izard et al., 2008; Schultz, Izard, Ackerman, & Youngstrom, 2001). Tocmai de aceea devine plauzibil faptul că deficitul în înțelegerea emoțiilor ar putea fi un factor în dezvoltarea simptomelor de anxietate.

Într-o meta-analiză recentă privind *cunoștințele despre emoții și anxietatea socială*, O'Toole, Hougaard și Mennin (2013) au constatat că atât cunoștințele intrapersonale, cât și cele interpersonale despre emoții au fost legate de fobia socială. În timp ce cunoașterea redusă a emoțiilor poate fi un factor de vulnerabilitate în dezvoltarea anxietății, este posibil și ca deficitul de înțelegere a emoțiilor să apară ca răspuns la problemele de anxietate socială; așa-numita „alexitimie secundară” (Taylor, Bagby, & Parker, 1997).

Până la momentul actual există un singur studiu care examinează asocierea dintre înțelegerea emoțiilor și anxietatea la copii; Southam-Gerow și Kendall (2000) au comparat copiii (cu vârste cuprinse între 7.5 și 14 ani) evaluați ca având anxietate clinică cu un grup de copii tipici (8-15 ani) și au constatat că *copiii cu tulburări de anxietate aveau o înțelegere mai scăzută a faptului că emoțiile pot fi ascunse și modificate, ambele fiind legate de gestionarea stării afective*. Cu toate acestea, copiii anxioși și cei non-anxioși au avut rezultate similare în

³ Acest studiu a fost publicat sub forma unui capitol de carted: Buta, M., Ciornei, O., Fizeșan, C., Jurje, O., & Visu-Petra, L. (2015). Anxiety symptoms in primary school-age children: Relation with emotion understanding competences. In Moore, K., Buchwald, P., & Howard, S. (Eds) *Stress and Anxiety. Applications to Schools, Well-Being, Coping, and Internet Use*. Berlin: Logos Verlag

ceea ce privește detectarea indicatorilor emoționali și cunoașterea unor emoții multiple. Prin urmare, copiii în cazul cărora a fost recomandată urmarea unui tratament pentru anxietate au prezentat deficite specifice în ceea ce privește înțelegerea și reglarea emoțiilor, raportând modalități mai puține și mai imature de a-și putea gestiona emoțiile. Aceste rezultate, împreună cu alte cercetări privind psihopatologia și înțelegerea emoțiilor (Celani, Battachi, & Arcidiacono, 1999; Hadwin, Baron-Cohen, Howlin, & Hill, 1996) susțin necesitatea abordării cunoștințelor emoționale în cadrul intervențiilor clinice și justifică noi cercetări în domeniul dezvoltării pentru a clarifica suplimentar această asocieră.

3.3.1.1. Studiul de față

Studiul de față a urmărit să investigheze relația dintre diferențele interindividuale în ceea ce privește anxietatea și înțelegerea emoțiilor, focalizându-se pe un eșantion de copii de vârstă școlară din ciclul primar cu dezvoltare tipică (cu vârste cuprinse între 7 și 9 ani).

În primul rând, cercetările anterioare privind înțelegerea emoțiilor și anxietatea (Southam-Gerow & Kendall, 2000) au comparat tineri evaluați clinic ca având anxietate cu copii non-anxioși. Am fost interesați de aspectele de dezvoltare mai ample ale acestor constructe și, prin urmare, am extins această direcție de cercetare prin examinarea diferențelor interindividuale în ceea ce privește anxietatea și înțelegerea emoțiilor într-un eșantion normativ de copii de vârstă școlară. De asemenea, literatura actuală sugerează că abilitățile de înțelegere a emoțiilor la copii încep să se consolideze în jurul vârstei de 11 ani (Pons & Harris, 2005; Harris, 2008) și devin stabile în adolescență (O'Toole et al., 2013), motiv pentru care ne-a interesat să analizăm un eșantion de copii mai mici (7-9 ani) pentru a vedea cum apar astfel de diferențe individuale în competențele emoționale.

Astfel, pe baza literaturii limitate existente (Southam-Gerow & Kendall, 2000), am emis ipoteza că acei copii care nu au dobândit anumite componente ale înțelegerii emoțiilor

vor avea, de asemenea, niveluri de anxietate mai mari decât cei care stăpânesc aceste componente. Ne-am așteptat, de asemenea, ca aspectele mai generale ale înțelegerii emoțiilor să fie asociate cu simptome specifice de anxietate, în special anxietatea socială și panica.

3.3.2. Metodologie

3.3.2.1. Participanți

156 de copii români de vârstă școlară cu vârste cuprinse între 7 și 9 ani (vârsta medie = 98.65 luni; $AS = 6.16$; 82 de fete) au fost implicați în acest studiu. Copiii proveneau din două școli diferite, fiind înscriși fie în clasa întâi, fie în clasa a doua, toți locuind în mediul urban.

3.3.2.2. Instrumente

Părinții au completat scala *Revised Children's Anxiety and Depression Scale* (Chorpita et al., 2000). Pentru a măsura nivelul de înțelegere a emoțiilor la copii, am folosit *Testul de înțelegere a emoțiilor* (engl. *Test of Emotion Comprehension*, TEC; Pons & Harris, 2000). Testul include 9 componente separate ce evaluează cât de bine înțeleg copiii emoțiile de complexitate din ce în ce mai mare: 1) Recunoașterea simplă a emoțiilor; 2) Înțelegerea cauzelor externe ale emoțiilor; 3) Înțelegerea emoțiilor bazate pe dorințe; 4) Înțelegerea emoțiilor bazate pe convingeri; 5) Înțelegerea influenței unui memento; 6) Înțelegerea reglării unei emoții trăite; 7) Înțelegerea posibilității de a ascunde o emoție; 8) Înțelegerea emoțiilor mixte; 9) Înțelegerea emoțiilor morale (Pons & Harris, 2000). Fiecare dintre acestea poate fi organizată ierarhic în componente de grup: componenta externă, componenta mentală și componenta reflexivă (Pons & Harris, 2005).

3.3.3. Rezultate

Am efectuat mai întâi o analiză de varianță (ANOVA) unidirecțională pentru a testa diferențele în nivelul de anxietate între copiii care au dobândit sau nu fiecare dintre cele nouă

componente de înțelegere a emoțiilor. Copiii care nu au stăpânit înțelegerea faptului că emoțiile pot fi ascunse au prezentat niveluri mai ridicate de tulburare obsesiv-compulsivă ($M = 2.45$, $AS = 2.50$) decât copiii care au dobândit înțelegerea emoțiilor ascunse ($M = 1.55$, $AS = 1.76$), $F(1, 154) = 6.92$, $p = 0.009$. Nu au existat alte diferențe semnificative. Corelațiile bivariate între anxietate și înțelegerea emoțiilor au arătat că, și controlând pentru vârstă, nivelurile mai ridicate de simptome obsesiv-compulsive au fost asociate negativ cu înțelegerea aspectelor externe ale emoțiilor ($r = -.18$, $p < .05$), înțelegerea aspectelor mentale ale emoțiilor ($r = -.21$, $p < .05$) și înțelegerea generală a emoțiilor ($r = -.25$, $p < .01$).

3.3.4. Discuții

Principalele rezultate ale studiului nostru au evidențiat o legătură între înțelegerea emoțiilor și simptomele obsesiv-compulsive; mai exact, copiii care nu au dobândit înțelegerea faptului că emoțiile pot fi ascunse au prezentat, de asemenea, niveluri semnificativ mai ridicate pentru tulburarea obsesiv-compulsivă. Mai mult, o înțelegere mai puțin dezvoltată a aspectelor externe și mentale ale emoțiilor, precum și o înțelegere general mai slabă a proceselor afective au fost asociate cu simptome obsesiv-compulsive mai pronunțate.

Constatările noastre sunt în concordanță cu cercetările anterioare ce relaționează alexitimia și tulburarea obsesiv-compulsivă la adulți (Bankier, Aigner, & Bach, 2001; Rufer și colab., 2006). Persoanele cu simptome ale tulburării obsesiv-compulsive au dificultăți în articularea experiențelor lor afective și în clarificarea propriilor emoții (Smith, Wetterneck, Hart, Short, & Björgvinsson, 2012). Aceste studii sugerează că procesarea stărilor afective și cunoașterea emoțiilor joacă un rol important în manifestarea tulburării. Mai mult, simptomele obsesiv-compulsive au fost asociate cu funcționarea atipică a cortexului orbitofrontal (Evans, Lewis, & Iobst, 2004). Deoarece cortexul orbitofrontal este implicat în înregistrarea și reglarea stărilor afective, în special în reprezentarea stimulilor relevanți și a stărilor emoționale (Evans

et al., 2004), devine plauzibil faptul că simptomele obsesiv-compulsive ar fi legate de o mai slabă înțelegere a emoțiilor, chiar și în rândul copiilor.

Rezultatele noastre preliminare subliniază necesitatea de a investiga și aborda mai amănunțit abilitățile de înțelegere a emoțiilor la copiii cu simptome obsesiv-compulsive ridicate, ce ar putea constitui un factor de vulnerabilitate pentru dezvoltarea acestei tulburări. În schimb, simptomele tulburării obsesiv-compulsive ar putea constitui ele însele precursori ai abilităților deficitare de înțelegere și gestionare a emoțiilor, ceea ce ar putea duce la deficitul emoțional interpersonal și intrapersonal documentate care caracterizează această afecțiune, subliniind necesitatea unor programe de intervenție timpurie.

CAPITOLUL IV. CONCLUZII

4.1. Principalele contribuții ale tezei

Teza extinde semnificativ cunoștințele actuale cu privire la modul în care oamenii privesc minciuna și autenticitatea indicatorilor emoționali. Atitudinile față de minciună se modifică și devin mai flexibile pe măsură ce copiii se dezvoltă, fiind dependente de tipurile de minciună și de consecințele lor interpersonale. Percepția copiilor și a adulților asupra autenticității expresiilor emoționale este o abilitate extrem de nuanțată, modelată de natura indicatorilor emoționali prezentați. Din perspectiva procesării informațiilor sociale, am considerat cele două concepte principale ale tezei ca făcând parte din pașii care se referă la encodarea și interpretarea indicatorilor sociali (Lemerise și Arsenio, 2000). Am descoperit o legătură între percepția asupra comportamentului simulat și a proceselor emoționale, cum ar fi dezirabilitatea socială și anxietatea. De asemenea, am corelat atitudinile cu o formă specifică de *behavioral enactment*, comportamentul simulat. Acceptabilitatea minciunii a fost legată de

alte interpretări ale indicatorilor sociali, cum ar fi atitudinile față de școală și profesori, și calitatea relațiilor cu co-vârșnicii. Înțelegerea emoțiilor a fost asociată cu anxietatea în timp ce recunoașterea autenticității expresiilor emoționale a fost legată de comportamentul prosocial, o formă de transpunere în comportament a obiectivelor sociale pozitive.

Rezultatele noastre au arătat că acceptabilitatea minciunii crește odată cu vârsta sugerând că atitudinile față de minciună pot influența comportamentul, indiferent de vârstă. Indivizii care au considerat anumite minciuni ca fiind mai acceptabile au fost, de asemenea, mai predispuși la minciună. Atitudinile față de minciunile nevinovate și probabilitatea auto-raportată a minciunilor prosociale au fost cei mai relevanți predictorii implicați în comportamentul simulat autoevaluat, arătând că două aspecte diferite ale minciunii, atât minciunile inofensive, cât și cele mai prosociale, ar putea explica în mod diferit comportamentul. Copiii cu anxietate scăzută au avut o acceptabilitate mai scăzută a minciunii și au fost mai puțin predispuși să spună minciuni prosociale, sugerând că anxietatea ar putea fi un factor cheie în dezvoltarea minciunii la copii. Diferențele interindividuale în dezirabilitatea socială au fost, de asemenea, relevante; deși recurg la minciună, copiii cu dezirabilitate socială ridicată au tendința de a-și sub-raporta comportamentul simulat pentru a-și gestiona imaginea și impresia la nivel social. Contextele educaționale și interpersonale sunt la fel de relevante, deoarece atitudinile pozitive ale copiilor despre școală și satisfacția lor cu relațiile interpersonale au prezis o acceptabilitate redusă a minciunii.

De asemenea, am unit mai multe linii importante de cercetare, arătând că atât copiii, cât și adulții au prezentat o performanță relativ bună în identificarea bucuriei autentice având performanțe scăzute spre moderate în identificarea bucuriei și tristeții inautentice, precum și a tristeții autentice. Abilitatea de a detecta autenticitatea este, de asemenea, marcată de tipul de emoție și de expresie, deoarece atât copiii, cât și adulții au identificat mai bine expresiile de

bucurie în comparație cu cele de tristețe, precum și expresiile autentice în comparație cu cele inautentice.

În plus, rezultatele noastre subliniază importanța indicatorilor emoționali complecși, deoarece adulții au avut o *performanță mai bună în etichetarea corectă a stimulilor video*, care conțin mai multe informații relevante precum indicatori verbali și modalități dinamice în care se desfășoară expresiile. Am arătat, de asemenea, că, atunci când li se oferă mai mulți indicatori emoționali din stimulii video, adulții pot *identifica emoția reală ascunsă în spatele anumitor expresii inautentice*, în special expresii simulate de bucurie și tristețe, precum și tristețe suprimată. Am descoperit, de asemenea, unele asocieri nedocumentate anterior între abilitatea preșcolarilor de a identifica bucuria inautentică și *comportamentul lor prosocial*, precum și o legătură între abilitatea copiilor din clasele primare de a *înțelege faptul că emoțiile pot fi ascunse și anxietatea lor*, referindu-ne în mod specific la simptomele tulburării obsesiv-compulsive.

În continuare, Tabelul 9 sumarizează principalele rezultate obținute în cadrul celor 5 studii ale tezei.

Tabelul 9. Rezumat al principalelor rezultate

Studiu	Concepte principale	Eșantion	Rezultate principale
Studiu 1	<ul style="list-style-type: none"> • Atitudini față de minciună <ul style="list-style-type: none"> ○ Atitudini față de anumite minciuni (minciuni nevinovate și existența unor grade diferite de minciună) ○ Probabilitatea de a recurge la minciuni prosociale și minciuni spuse pentru interes propriu ○ Probabilitatea de a evita anumite minciuni (riscul de a fi descoperit sau de a încălca o promisiune) • Frecvența auto-raportată a minciunii • Anxietate • Dezirabilitate socială 	<p>N = 177</p> <ul style="list-style-type: none"> • Copii de școală primară • Copii de gimnaziu • Copii de liceu • Adulți tineri 	<ul style="list-style-type: none"> • Copiii mai mici au avut atitudini mai negative față de minciunile nevinovate și o probabilitate mai mică de a spune minciuni pentru interes propriu decât copiii mai mari și adulții. • Copiii de gimnaziu au fost mai puțin aversivi față de minciunile cu risc de descoperire decât copiii de școală primară, sau adulții. De asemenea, aceștia au avut o aversiune mai mică față de încălcarea unei promisiuni decât adulții. • Copiii de școală primară și adulții au avut o frecvență auto-raportată a minciunilor mai mică decât copiii de gimnaziu și adolescenții. • În cazul copiilor și adolescenților, atitudinile mai permissive față de minciunile nevinovate au prezis un nivel mai ridicat de minciună auto-raportată, independent de efectul vârstei. În cazul adulților, o probabilitate mai mare de a spune minciuni prosociale a prezis o frecvență mai mare a minciunilor auto-raportate. • Diferențe de gen: fetele din școala gimnazială au fost mai predispuse să spună minciuni în ciuda riscului de a fi descoperite, iar femeile tinere au fost mai permissive față de minciunile nevinovate. • Anxietatea scăzută a fost asociată cu o probabilitate mai mică de a spune minciuni prosociale și de a evita riscul de a fi descoperit. • Dezirabilitatea socială redusă a prezis o frecvență mai mare a minciunilor auto-raportate.
Studiu 2	<ul style="list-style-type: none"> • Acceptabilitatea minciunii • Anxietate • Căutarea de senzații • Dezirabilitatea socială • Atitudini față de școală • Atitudini față de profesori • Relațiile interpersonale • Relația cu părinții 	<p>N = 821</p> <ul style="list-style-type: none"> • Copii de școală primară • Copii de gimnaziu • Copii de liceu 	<ul style="list-style-type: none"> • Adolescenții au avut un nivel mai ridicat de acceptabilitate a minciunii în comparație cu copiii mai mici. • Anxietatea mai scăzută și căutarea de senzații mai redusă au prezis o acceptabilitate mai scăzută a minciunii la copiii de gimnaziu. • Atitudinile pozitive față de școală și față de profesori au prezis o acceptabilitate mai scăzută a minciunii în cazul copiilor din ciclul primar și gimnazial, dar nu au fost predictorii semnificativi în cazul copiilor de liceu. • Pentru copiii de gimnaziu, relațiile mai bune cu co-vârșnicii au prezis o acceptabilitate mai scăzută a minciunii.

Studiul 3	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea unui nou inventar cu expresii emoționale autentice și inautentice <ul style="list-style-type: none"> ○ Recunoașterea autenticității expresiilor emoționale 	<p>N = 250</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adulți 	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulii pictoriali au înregistrat o rată medie de succes de 29%, în timp ce videoclipurile au înregistrat o rată medie de succes de 57%. • Observatorii au avut rate de recunoaștere a autenticității mai bune pentru videoclipuri în comparație cu fotografiile. Expresiile de bucurie au fost mai bine recunoscute decât cele de tristețe și expresiile neutre; expresiile de tristețe au fost, de asemenea, mai bine identificate decât expresiile neutre. În general, expresiile autentice au fost identificate mai bine în ceea ce privește autenticitatea în comparație cu cele inautentice. • Observatorii au putut identifica emoția reală din spatele unor expresii inautentice prezentate în videoclipuri pentru anumite tipuri de expresii: bucuria și tristețea mimate și tristețea suprimată.
Studiul 4	<ul style="list-style-type: none"> • Recunoașterea expresiilor emoționale de bază • Recunoașterea autenticității expresiilor emoționale • Competențe sociale <ul style="list-style-type: none"> ○ Comportament prosocial ○ Relații interpersonale 	<p>N = 74</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preșcolari 	<ul style="list-style-type: none"> • Majoritatea preșcolarilor au putut identifica bucuria autentică cu mult peste nivelul șansei, având performanțe scăzute spre la moderate în identificarea bucuriei și tristeții inautentice, precum și a tristeții autentice. • Copiii mai mici, cu vârste între 3 și 4 ani, au avut o mai bună recunoaștere generală a autenticității expresiilor emoționale decât copiii mai mari, cu vârste între 5 și 6 ani. • Capacitatea preșcolarilor de a identifica bucuria inautentică a fost asociată cu comportamentul lor prosocial.
Studiul 5	<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea emoțiilor <ul style="list-style-type: none"> ○ Înțelegerea faptului că emoțiile pot fi ascunse • Anxietate 	<p>N = 156</p> <ul style="list-style-type: none"> • Copii de școală primară 	<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea emoțiilor a fost asociată cu simptomele obsesiv-compulsive • Copiii care nu au dobândit înțelegerea faptului că emoțiile pot fi ascunse au prezentat, de asemenea, niveluri semnificativ mai ridicate de tulburare obsesiv-compulsivă.

4.2. Limite

Studiile noastre privind percepțiile despre minciună au câteva limitări importante, deoarece *instrumentele bazate pe auto-evaluare* ar putea să nu fie cea mai bună metodă de evaluare a atitudinilor implicite ale oamenilor și a comportamentului simulant real. De asemenea, este posibil ca unii dintre copiii mai mici din studiile noastre să fi avut probleme în *a-și raporta propriul comportament și atitudini*. În plus, din dorința de a evalua toți participanții într-o manieră adecvată vârstei, am folosit *instrumente diferite pentru dezirabilitate socială* pentru copii și adulți și în studii diferite. Prin urmare, cercetările viitoare ar trebui să se concentreze pe utilizarea unei metodologii consecvente care să permită astfel de comparații între vârste diferite.

Deși ar fi fost important să *comparăm direct abilitatea copiilor și a adulților de a identifica autenticitatea expresiilor emoționale*, există o limită metodologică. În studiul 3, abilitatea adulților a fost evaluată folosind un număr mare de stimuli, pentru majoritatea participanților setul complet al TEXA-I, ceea ce a dus la nivel ridicat de solicitare cognitivă în cadrul probei, în timp ce în studiul 4 copiii au fost evaluați folosind un număr mic de stimuli, adecvat vârstei. În plus, pentru cel de-al patrulea studiu am selectat imagini cu rate de succes mai mari (furnizate în Studiul 3), care s-au dovedit a avea o rată de detecție mai bună, prin urmare cele două evaluări nu sunt direct comparabile. O comparație corectă ar presupune evaluarea adulților cu o sarcină mai puțin solicitantă, care implică și stimuli din TEXA-I selectați pentru a avea rate de recunoaștere relativ ridicate pentru autenticitate.

Deși oferă informații valoroase despre capacitatea oamenilor de a detecta autenticitatea expresiilor emoționale, studiile noastre (studiile 3, 4 și 5) acoperă doar *intervale limitate de vârstă* pe parcursul dezvoltării, în principal preșcolari, copii de clasele primare precum și adulți, neoferind informații cu privire la preadolescenți și adolescenți. Din punct de vedere

conceptual, Studiul 4 și Studiul 5 au analizat diferite fațete ale percepției autenticității indicatorilor emoționali, ceea ce înseamnă că rezultatele nu sunt direct comparabile.

4.3. Implicații practice

În ceea ce privește *atitudinile față de minciună și acceptabilitatea minciunii*, rezultatele noastre oferă câteva perspective importante pentru practicile educaționale și parentale. Programele și intervențiile concepute pentru a promova onestitatea ar trebui să ia în considerare faptul că acceptabilitatea minciunii și contextul minciunii pot fi implicate în comportamentul simulant al unei persoane, incluzând componente specifice care vizează atitudinile față de minciună. Intervențiile se pot concentra, de asemenea, pe distincția importantă dintre minciunile prosociale și cele antisociale, acoperind conținuturi legate de consecințele diferitelor tipuri de minciună pentru sine și pentru ceilalți.

În plus, practicile educaționale ar trebui să țină cont de faptul că atitudinile față de școală și față de profesori au prezis acceptabilitatea minciunii. Copiii care au o relație mai bună cu mediul școlar ar putea fi mai puțin predispuși să mintă, ceea ce sugerează că *disciplina școlară aspră sau pedepsele severe pentru abateri de la reguli* ar avea un impact negativ asupra onestității copiilor. În schimb, în special pentru copiii mai mici, școlile și profesorii ar putea promova *relații pozitive cu elevii* care, la rândul lor, ar putea promova atitudini mai puțin permissive despre minciună.

În ceea ce privește *percepția indicatorilor (in)autenticității emoționale și percepția înțelegerii emoțiilor*, cel mai important rezultat practic este noul inventar, *Transylvania Emotional Expression Authenticity Inventory (TEXA-I)*. Stimulii pot fi foarte utili pentru cercetări viitoare privind abilitatea oamenilor de a recunoaște expresiile emoționale, deoarece stimulii autentici conțin exemple valide ecologic de expresii obținute într-un mod natural, pe baza unei proceduri de inducere a emoțiilor. Inventarul poate fi, de asemenea, utilizat în

cercetări specifice legate de înțelegerea și recunoașterea de către copii și adulți a autenticității expresiilor emoționale. Recomandăm ca studiile viitoare să se concentreze pe utilizarea stimulilor video mai degrabă decât a fotografiilor, în special atunci când designul studiului și condițiile practice permit acest lucru.

Programele care vizează *îmbunătățirea competențelor socio-emoționale* ar putea include conținuturi privind autenticitatea expresiilor emoționale. Înțelegând faptul că expresiile emoționale au semnificații socio-emoționale complexe, copiii ar putea învăța să folosească diverși indicatori, inclusiv veridicitatea expresiilor, pentru a lua *decizii sociale adecvate obiectivelor și contextului lor.* Acest lucru ar putea fi util și pentru ameliorarea anumitor simptome de anxietate. Interpretarea mai exactă a expresiilor emoționale ar putea ajuta copiii să se apropie de persoanele care par de încredere sau autentice; interacțiunile sociale mai pozitive ar putea apoi să diminueze evitarea comportamentală și, ulterior, să îmbunătățească starea emoțională.

4.4. Concluzii

Oamenii se confruntă cu o multitudine de alegeri pe care trebuie să le facă în lumea socială pentru a se adapta și a beneficia de relații calitative. Aceste alegeri sunt influențate de o multitudine de factori interconectați. Pe măsură ce copiii dobândesc cunoștințe despre normele sociale, înțelegând distincția dintre aparență și realitate și înțelegând faptul că gândurile, acțiunile și emoțiile pot fi ascunse, ei folosesc aceste informații pentru a decoda și interpreta acțiunile altor persoane. Tocmai această înțelegere și complexitatea ei generează, de asemenea, poziționarea lor față de adevăr și inautenticitate, ceea ce duce la o atitudine mai îngăduitoare sau mai strictă față de persoana care încearcă să își ascundă adevăratele gânduri sau emoții. Atitudinile față de minciună și percepția asupra autenticității indicatorilor emoționali sunt procese foarte nuanțate care se dobândesc și perfecționează treptat pe parcursul

dezvoltării socio-emoționale. Este posibil ca dezvoltarea lor să nu urmeze o traiectorie liniară, fiind influențată de o varietate de factori precum anxietatea sau contextele școlare și interpersonale.

Bibliografie

- Banerjee, M. (1997). Hidden Emotions: Preschoolers' Knowledge of Appearance-Reality and Emotion Display Rules. *Social Cognition*, 15(2), 107–132. <https://doi.org/10.1521/soco.1997.15.2.107>
- Bankier, B., Aigner, M., & Bach, M. (2001). Alexithymia in DSM-IV Disorder: Comparative Evaluation of Somatoform Disorder, Panic Disorder, Obsessive-Compulsive Disorder, and Depression. *Psychosomatics*, 42(3), 235-240. doi:10.1176/appi.psy.42.3.235
- Barrett, L. F. (2018). *How emotions are made: the secret life of the brain*. S.L.: Mariner Books.
- Barrett, L. F., Adolphs, R., Marsella, S., Martinez, A. M., & Pollak, S. D. (2019). Emotional Expressions Reconsidered: Challenges to Inferring Emotion From Human Facial Movements. *Psychological Science in the Public Interest*, 20(1), 1–68. <https://doi.org/10.1177/1529100619832930>
- Brasher, M., Lee, S., Shather, B., & Mou, Q. (2014). The Slippery Slope: The Effects of Lying on Lie Acceptability. *Murray State University Explorations Journal*. Retrieved from <https://sites.google.com/a/murraystate.edu/graduate-journal/home>
- Bussey, K. (1999). Children's categorization and evaluation of different types of lies and truths. *Child Development*, 70(6), 1338-1347. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00098>
- Buta, M., Ciornei, O., Fizeșan, C., Jurje, O., & Visu-Petra, L. (2015). Anxiety symptoms in primary school-age children: Relation with emotion understanding competences. In K. A. Moore, S. Howard, & P. Buchwald (Eds.), *Stress and Anxiety. Applications to Schools, Well-Being, Coping, and Internet Use* (pp. 67–77). Berlin: Logos Verlag.

- Buta, M., Visu-Petra, G., Koller, S. H., & Visu-Petra, L. (2020). A Little Lie Never Hurt Anyone: Attitudes toward Various Types of Lies over the Lifespan. *Psychology in Russia: State of the Art, 13*(1), 70–81. <https://doi.org/10.11621/pir.2020.0107>
- Buta, M., Visu-Petra, G., Opre, A., Koller, S., & Visu-Petra, L. (2021). Individual predictors of lie acceptability across development. *European Journal of Developmental Psychology, 1*–15. <https://doi.org/10.1080/17405629.2021.1947234>
- Caso, L., Gnisci, A., Vrij, A., & Mann, S. (2005). Processes underlying deception: an empirical analysis of truth and lies when manipulating the stakes. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling, 2*(3), 195-202. <https://doi.org/10.1002/jip.32>
- Celani, G., Battacchi, M. W., & Arcidiacono, L. (1999). The understanding of the emotional meaning of facial expressions in people with autism. *Journal of autism and developmental disorders, 29*(1), 57-66. doi:10.1023/A:1025970600181
- Chorpita, B.F., Yim, L., Moffitt, C., Umemoto, L.A., & Francis, S.E. (2000). Assessment of symptoms of DSM-IV anxiety and depression in children: A revised child anxiety and depression scale. *Behavior research and therapy, 38*(8), 835-855. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(99\)00130-8](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(99)00130-8)
- Crandall, V.C., Crandall, V.J., & Katkovsky, W. (1965). A children's social desirability questionnaire. *Journal of consulting psychology, 29*(1), 27. <https://doi.org/10.1037/h0020966>
- Crick, N. R., & Dodge, K. A. (1994). A review and reformulation of social information-processing mechanisms in children's social adjustment. *Psychological Bulletin, 115*(1), 74–101. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.115.1.74>
- Dawel, A., Palermo, R., O'Kearney, R., & McKone, E. (2015). Children can discriminate the authenticity of happy but not sad or fearful facial expressions, and use an immature intensity-only strategy. *Frontiers in Psychology, 6*.

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00462>

- Dawel, A., Wright, L., Irons, J., Dumbleton, R., Palermo, R., O’Kearney, R., & McKone, E. (2016). Perceived emotion genuineness: normative ratings for popular facial expression stimuli and the development of perceived-as-genuine and perceived-as-fake sets. *Behavior Research Methods*, *49*(4), 1539–1562. <https://doi.org/10.3758/s13428-016-0813-2>
- Debey, E., De Schryver, M., Logan, G.D., Suchotzki, K., & Verschuere, B. (2015). From junior to senior Pinocchio: A cross-sectional lifespan investigation of deception. *Acta psychologica*, *160*, 58-68. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2015.06.007>
- Del Giudice, M., & Colle, L. (2007). Differences between children and adults in the recognition of enjoyment smiles. *Developmental Psychology*, *43*(3), 796–803. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.43.3.796>
- Dickey, A. D. (2014). The relationship between sensation seeking, psychopathy, and deception. *Modern Psychological Studies*, *19*(2), 1-9. Retrieved from: <http://scholar.utc.edu/mps/vol19/iss2/2>
- Douglas, K. M., Porter, R. J., & Johnston, L. (2012). Sensitivity to posed and genuine facial expressions of emotion in severe depression. *Psychiatry Research*, *196*(1), 72–78. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2011.10.019>
- Engarhos, P., Shohoudi, A., Crossman, A., & Talwar, V. (2020). Learning through observing: Effects of modeling truth-and lie-telling on children’s honesty. *Developmental Science*, *23*(1). doi: 10.1111/desc.12883
- Erat, S., & Gneezy, U. (2012). White lies. *Management Science*, *58*(4), 723-733. doi:10.1287/mnsc.1110.1449

- Eswara, H.S., & Suryarekha, A. (1974). The relationship between lie scores and anxiety scores on Taylor's Manifest Anxiety Scale. *Journal of Psychological Researches*, 18(3), 88-90.
- Evans, D. W., Lewis, M. D., & Iobst, E. (2004). The role of the orbitofrontal cortex in normally developing compulsive-like behaviors and obsessive-compulsive disorder. *Brain and Cognition*, 55(1), 220-234. doi:10.1016/S0278-2626(03)00274-4
- Gest, S.D. (1997). Behavioral inhibition: stability and associations with adaptation from childhood to early adulthood. *Journal of personality and social psychology*, 72(2), 467. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.72.2.467>
- Gingo, M. (2017). Children's reasoning about the legitimacy of deception and defiance as ways of resisting parents' and teachers' directives. *Developmental Psychology*, 53, 1643-1655. doi:10.1037/dev0000350
- Glätzle-Rützler, D., & Lergetporer, P. (2015). Lying and age: An experimental study. *Journal of Economic Psychology*, 46, 12-25. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2014.11.002>
- Goosie, M. S. (2014). An Investigation into the Shift in Lie Acceptability in Children from Grades 3-12. *Electronic Theses and Dissertations*. Paper 2376. <http://dc.etsu.edu/etd/2376>
- Gosselin, P., Beaupré, M., & Boissonneault, A. (2002). Perception of Genuine and Masking Smiles in Children and Adults: Sensitivity to Traces of Anger. *The Journal of Genetic Psychology*, 163(1), 58-71. <https://doi.org/10.1080/00221320209597968>
- Gozna, L.F., Vrij, A., & Bull, R. (2001). The impact of individual differences on perceptions of lying in everyday life and in a high stake situation. *Personality and Individual Differences*, 31(7), 1203-1216. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00219-1](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00219-1)
- Gunnery, S. D., & Ruben, M. A. (2015). Perceptions of Duchenne and non-Duchenne smiles:

- A meta-analysis. *Cognition and Emotion*, 30(3), 501–515.
<https://doi.org/10.1080/02699931.2015.1018817>
- Hadwin, J., Baron-Cohen, S., Howlin, P., & Hill, K. (1996). Can we teach children with autism to understand emotions, belief, or pretence?. *Development and Psychopathology*, 8(02), 345-365. doi:10.1017/S0954579400007136
- Halevy, R., Shalvi, S., & Verschuere, B. (2014). Being Honest About Dishonesty: Correlating Self-Reports and Actual Lying. *Human Communication Research*, 40(1), 54-72.
<https://doi.org/10.1111/hcre.1201>
- Harris, P. L. (2008). Children's understanding of emotion. *Handbook of emotions*, 3, 320-331.
- Hess, U., & Kleck, R. E. (1994). The cues decoders use in attempting to differentiate emotion-elicited and posed facial expressions. *European Journal of Social Psychology*, 24(3), 367–381. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2420240306>
- Iwasaki, M., & Noguchi, Y. (2016). Hiding true emotions: micro-expressions in eyes retrospectively concealed by mouth movements. *Scientific Reports*, 6(1).
<https://doi.org/10.1038/srep22049>
- Izard, C. E., King, K. A., Trentacosta, C. J., Morgan, J. K., Laurenceau, J. P., Krauthamer-Ewing, E. S., & Finlon, K. J. (2008). Accelerating the development of emotion competence in Head Start children: Effects on adaptive and maladaptive behavior. *Development and Psychopathology*, 20(01), 369-397.
 doi:10.1017/S0954579408000175
- Jensen, L.A., Arnett, J.J., Feldman, S.S., & Cauffman, E. (2004). The right to do wrong: Lying to parents among adolescents and emerging adults. *Journal of Youth and Adolescence*, 33(2), 101-112. <https://doi.org/10.1023/B:JOYO.0000013422.48100.5a>
- Kashy, D.A., & DePaulo, B.M. (1996). Who lies? *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(5), 1037-1051. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.5.1037>

- Keltner, D., & Haidt, J. (2001). Social functions of emotions. In T. J. Mayne & G. A. Bonanno (Eds.), *Emotions: Current issues and future directions* (pp. 192–213). Guilford Press.
- (n.d.).
- Kim, S.-M., Kwon, Y.-J., Jung, S.-Y., Kim, M.-J., Cho, Y. S., Kim, H. T., ... Choi, J.-S. (2017). Development of the Korean Facial Emotion Stimuli: Korea University Facial Expression Collection 2nd Edition. *Frontiers in Psychology*, 8. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00769>
- Kromm, H., Färber, M., & Holodynski, M. (2014). Felt or False Smiles? Volitional Regulation of Emotional Expression in 4-, 6-, and 8-Year-Old Children. *Child Development*, 86(2), 579–597. <https://doi.org/10.1111/cdev.12315>
- Langner, O., Dotsch, R., Bijlstra, G., Wigboldus, D. H. J., Hawk, S. T., & van Knippenberg, A. (2010). Presentation and validation of the Radboud Faces Database. *Cognition & Emotion*, 24(8), 1377–1388. <https://doi.org/10.1080/02699930903485076>
- Lavoie, J., Nagar, P. M., & Talwar, V. (2016). From Kantian to Machiavellian deceivers: Development of children's reasoning and self-reported use of secrets and lies. *Childhood*, 24(2), 197–211. <https://doi.org/10.1177/0907568216671179>
- Lee, K. (2013). Little liars: Development of verbal deception in children. *Child development perspectives*, 7(2), 91-96. DOI: 10.1111/cdep.12023
- Lemerise, E. A., & Arsenio, W. F. (2000). An Integrated Model of Emotion Processes and Cognition in Social Information Processing. *Child Development*, 71(1), 107–118. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00124>
- Levine, T. R. (2015). New and improved accuracy findings in deception detection research. *Current Opinion in Psychology*, 6, 1–5. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.03.003>

- Levine, T.R., McCornack, S.A., & Avery, P.B. (1992). Sex differences in emotional reactions to discovered deception. *Communication Quarterly*, 40(3), 289-296. <https://doi.org/10.1080/01463379209369843>
- Levine, E. E., & Schweitzer, M. E. (2014). Are liars ethical? On the tension between benevolence and honesty. *Journal of Experimental Social Psychology*, 53, 107-117. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2014.03.005>
- Lu, H. Y. (2008). Sensation-seeking, Internet dependency, and online interpersonal deception. *CyberPsychology & Behavior*, 11(2), 227-231. doi:10.1089/cpb.2007.0053
- Lundquist, T., Ellingsen, T., Gribbe, E., & Johannesson, M. (2009). The aversion to lying. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 70(1), 81-92. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2009.02.010>
- McLeod, B. A., & Genereux, R. L. (2008). Predicting the acceptability and likelihood of lying: *The interaction of personality with type of lie. Personality and Individual Differences*, 45(7), 591-596. doi:10.1016/j.paid.2008.06.015
- Maggian, V., & Villeval, M. C. (2013). Social preferences and lying aversion in children. Retrieved from: <https://EconPapers.repec.org/RePEc:gat:wpaper:1337>
- McLellan, T., & McKinlay, A. (2013). Sensitivity to emotion, empathy and theory of mind: Adult performance following childhood TBI. *Brain Injury*, 27(9), 1032-1037. <https://doi.org/10.3109/02699052.2013.794965>
- McLellan, T., Johnston, L., Dalrymple-Alford, J., & Porter, R. (2010). Sensitivity to genuine versus posed emotion specified in facial displays. *Cognition & Emotion*, 24(8), 1277-1292. <https://doi.org/10.1080/02699930903306181>

- McLeod, B.A., & Genereux, R.L. (2008). Predicting the acceptability and likelihood of lying: The interaction of personality with type of lie. *Personality and Individual Differences*, 45(7), 591-596. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.06.015>
- Meuwissen, A. S., Anderson, J. E., & Zelazo, P. D. (2016). The creation and validation of the Developmental Emotional Faces Stimulus Set. *Behavior Research Methods*, 49(3), 960–966. <https://doi.org/10.3758/s13428-016-0756-7>
- Muris, P., & Meesters, C. (2002). Attachment, behavioral inhibition, and anxiety disorders symptoms in normal adolescents. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 24(2), 97-106. <https://doi.org/10.1023/A:1015388724539>
- Ning, S.R., & Crossman, A.M. (2007). We Believe in Being Honest: Examining Subcultural Differences in the Acceptability of Deception. *Journal of Applied Social Psychology*, 37(9), 2130-2155. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2007.00254.x>
- O'Toole, M. S., Hougaard, E., & Mennin, D. S. (2013). Social anxiety and emotion knowledge: A meta-analysis. *Journal of anxiety disorders*, 27(1), 98-108. doi:10.1016/j.janxdis.2012.09.005
- Oliveira, C.M., & Levine, T.R. (2008). Lie acceptability: A construct and measure. *Communication Research Reports*, 25(4), 282-288. <https://doi.org/10.1080/08824090802440170>
- Paulhus, D.L. (1991). Measurement and control of response bias. In J.P. Robinson, P.R. Shaver, L.S. Wrightsman (Eds.), *Measures of personality and social psychological attitudes. Measures of social psychological attitudes, Vol. 1.* (pp. 17-59). San Diego, CA, US: Academic Press.

- Pérez Fuentes, M. D. C., Molero Jurado, M. D. M., Carrión Martínez, J. J., Mercader Rubio, I., & Gázquez, J. J. (2016). Sensation-seeking and impulsivity as predictors of reactive and proactive aggression in adolescents. *Frontiers in psychology, 7*, 1447.
- Pons, F., & Harris, P. L. (2000). *Test of Emotion Comprehension*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Pons, F., & Harris, P. L. (2005). Longitudinal change and longitudinal stability of individual differences in children's emotion understanding. *Cognition and Emotion, 19* (8), 1158-1174. doi:10.1080/02699930500282108
- Pons, F., Harris, P. L., & de Rosnay, M. (2004). Emotion comprehension between 3 and 11 years: Developmental periods and hierarchical organization. *European Journal of Developmental Psychology, 1*(2), 127–152. <https://doi.org/10.1080/17405620344000022>
- Popliger, M., Talwar, V., & Crossman, A. (2011). Predictors of children's prosocial lie-telling: Motivation, socialization variables, and moral understanding. *Journal of Experimental Child Psychology, 110*(3), 373-392. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2011.05.003>
- Porter, S., & ten Brinke, L. (2008). Reading Between the Lies. *Psychological Science, 19*(5), 508–514. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2008.02116.x>
- Reynolds, C. R., & Kamphaus, R. W. (2004). *BASC-2: Behavior assessment system for children, second edition manual*. Circle Pines, MN: American Guidance Service.
- Rieffe, C., Terwogt, M. M., & Cowan, R. (2005). Children's understanding of mental states as causes of emotions. *Infant and Child Development, 14*, 259–272. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/icd.391>
- Rogers, R. (1990). Development of a new classificatory model of malingering. *The Bulletin of the American Academy of Psychiatry and the Law, 18*, 323–333.

- Rufer, M., Ziegler, A., Alsleben, H., Fricke, S., Ortmann, J., Brückner, E., ... & Peter, H. (2006). A prospective long-term follow-up study of alexithymia in obsessive-compulsive disorder. *Comprehensive psychiatry*, 47(5), 394-398. doi:10.1016/j.comppsy.2005.12.004
- Sato, W., Fujimura, T., & Suzuki, N. (2008). Enhanced facial EMG activity in response to dynamic facial expressions. *International Journal of Psychophysiology*, 70(1), 70–74. <https://doi.org/10.1016/j.ijpsycho.2008.06.001>
- Serota, K.B., Levine, T.R. and Boster, F.J. (2010). The Prevalence of Lying in America: Three Studies of Self-Reported Lies. *Human Communication Research*, 36, 2-25. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2009.01366.x>
- Serota, K.B., Levine, T.R., & Burns, A. (2012). *A few prolific liars: Variation in the prevalence of lying*. Proceedings from the 98th Annual Convention of the National Communication Association. Orlando, Florida.
- Serrat, E., Amadó, A., Rostan, C., Caparrós, B., & Sidera, F. (2020). Identifying Emotional Expressions: Children's Reasoning About Pretend Emotions of Sadness and Anger. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.602385>
- Sidera, F., Serrat, E., Rostank, C., & Sanz-Torrent, M. (2011). Do Children Realize That Pretend Emotions Might Be Unreal? *The Journal of Genetic Psychology*, 172(1), 40–55. <https://doi.org/10.1080/00221325.2010.504761>
- Smetana, J. G., Metzger, A., Gettman, D. C., & Campione-Barr, N. (2006). Disclosure and Secrecy in Adolescent-Parent Relationships. *Child Development*, 77(1), 201–217. Doi: 10.1111/j.1467-8624.2006.00865.x
- Smith, A. H., Wetterneck, C. T., Hart, J. M., Short, M. B., & Björgvinsson, T. (2012). Differences in obsessional beliefs and emotion appraisal in obsessive compulsive

- symptom presentation. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 1(1), 54-61. doi:10.1016/j.jocrd.2011.11.003
- Song, R., Over, H., & Carpenter, M. (2016). Young children discriminate genuine from fake smiles and expect people displaying genuine smiles to be more prosocial. *Evolution and Human Behavior*, 37(6), 490–501. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2016.05.002>
- Southam-Gerow, M. A., & Kendall, P. C. (2000) A Preliminary Study of the Emotion Understanding of Youths Referred for Treatment of Anxiety Disorders. *Journal of Clinical Child Psychology*, 29 (3), 319-326.
- Ștefan, C. A., Bălaj, A., Porumb, M., Albu, M., & Miclea, M. (2009). Preschool screening for social and emotional competencies-development and psychometric properties. *Cognition Brain Behavior. An Interdisciplinary Journal*, 13(2), 121–146. <https://doi.org/http://www.cbbjournal.ro/images/stories/articles/2009/2/13-2-02.pdf>
- Steinberg, L. (2010). A dual systems model of adolescent risk-taking. *Developmental Psychobiology*, 52(3), 216-224. <https://doi.org/10.1002/dev.20445>
- Talwar, V., & Crossman, A. (2011). From little white lies to filthy liars: The evolution of honesty and deception in young children. *Advances in Child Development and Behavior*, 40, 140. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-386491-8.00004-9>
- Talwar, V., & Lee, K. (2008). Social and cognitive correlates of children's lying behavior. *Child Development*, 79(4), 866-881. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2008.01164.x>
- Talwar, V., & Lee, K. (2011). A punitive environment fosters children's dishonesty: A natural experiment. *Child development*, 82(6), 1751-1758. DOI: 10.1111/j.1467-8624.2011.01663.x
- Talwar, V., Williams, S. M., Renaud, S.-J., Arruda, C., & Saykaly, C. (2016). Children's

- Evaluations of Tattles, Confessions, Prosocial and Antisocial Lies. *International Review of Pragmatics*, 8(2), 334–352. <https://doi.org/10.1163/18773109-00802007>
- Taylor, G. J., Bagby, R. M., Parker, & J. D. A. (1997). *Disorders of affect regulation : alexithymia in medical and psychiatric illness*. Cambridge : Cambridge university press.
- ten Brinke, L., MacDonald, S., Porter, S., & O'Connor, B. (2012). Crocodile tears: Facial, verbal and body language behaviours associated with genuine and fabricated remorse. *Law and Human Behavior*, 36(1), 51–59. <https://doi.org/10.1037/h0093950>
- Thibault, P., Gosselin, P., Brunel, M.-L., & Hess, U. (2009). Children's and adolescents' perception of the authenticity of smiles. *Journal of Experimental Child Psychology*, 102(3), 360–367. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2008.08.005>
- Tottenham, N., Tanaka, J. W., Leon, A. C., McCarry, T., Nurse, M., Hare, T. A., ... Nelson, C. (2009). The NimStim set of facial expressions: Judgments from untrained research participants. *Psychiatry Research*, 168(3), 242–249. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2008.05.006>
- Trentacosta, C. J., & Fine, S. E. (2010). Emotion Knowledge, Social Competence, and Behavior Problems in Childhood and Adolescence: A Meta-analytic Review. *Social Development*, 19(1), 1–29. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2009.00543.x>
- van der Schalk, J., Hawk, S. T., Fischer, A. H., & Doosje, B. (2011). Moving faces, looking places: Validation of the Amsterdam Dynamic Facial Expression Set (ADFES). *Emotion*, 11(4), 907–920. <https://doi.org/10.1037/a0023853>
- Visu-Petra, G., Miclea, M., Buş, I., & Visu-Petra, L. (2014). Detecting concealed information: The role of individual differences in executive functions and social desirability. *Psychology, Crime & Law*, 20(1), 20-36. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2012.736509>

- Webley, P., & Burke, M. (1984). Children's understanding of motives for deception. *European journal of social psychology, 14*(4), 455-458. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2420140412>
- Wehrle, T., Kaiser, S., Schmidt, S., & Scherer, K. R. (2000). Studying the dynamics of emotional expression using synthesized facial muscle movements. *Journal of Personality and Social Psychology, 78*(1), 105–119. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.1.105>
- Zuckerman, M. (2014). Sensation seeking, impulsivity and the balance between behavioral approach and inhibition. *Personality and Individual Differences, 60*, S4. doi: 10.1016/j.paid.2013.07.150